

Den nya timplanen för Idrott och hälsa

- En studie om idrottslärares undervisning och
arbetsbelastning

Ludwig Anstrén och Victor Naucvér

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN
Självständigt arbete avancerad nivå 90:2019
Ämneslärarprogrammet mot gymnasieskola 2015–2020
Handledare: Sandra Jederud
Examinator: Suzanne Lundvall

The new timetable for physical education and health

- A study about PE-teachers' teaching and
workload

Ludwig Anstrén and Victor Naclér

THE SWEDISH SCHOOL OF SPORT
AND HEALTH SCIENCES
Bachelor's degree on Advanced Level 90:2019
Teacher Education Program: 2015–2020
Supervisor: Sandra Jederud
Examiner: Suzanne Lundvall

Sammanfattning

Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka hur idrottslärare upplever att den nya timplanen som implementerades från hösten 2019 påverkar samt kan komma att påverka deras idrottsundervisning och arbetsbelastning.

- På vilket sätt upplever idrottslärare i årskurs 7–9 att den nya timplanen påverkar deras idrottsundervisning?
- På vilket sätt upplever idrottslärare i årskurs 7–9 att deras arbetsbelastning har förändrats sedan den nya timplanen infördes?
- Hur tror idrottslärare i årskurs 7–9 att deras arbetssituation kommer att se ut när timplanen är fullt implementerad?

Metod

För genomförandet av studien valdes en kvalitativ metod. Halvstrukturerade intervjuer valdes som metod. Totalt intervjuades sju idrottslärare från tre olika skolor inom Stockholm stad, som alla arbetade med idrottsundervisning i årskurs 7–9. Respondenterna valdes ut genom ett bekvämlighetsurval. Teorierna som användes var läroplans- och ramfaktorteori.

Resultat

Resultatet från intervjuerna visar att respondenternas möjlighet att förmedla innehållet i läroplanen har förbättrats med den utökade undervisningstiden. Respondenterna upplevde sin arbetsbelastning som oförändrad men upplever en ovisshet gällande hur deras arbetssituation i framtiden kommer att påverkas av idrottslokal, budget, slitage på utrustning och ytterligare anställningar.

Slutsats

Respondenternas helhetsbild av den nya timplanen är positiv och de ger uttryck för att de utökade undervisningstimmarna bidrar till att respondenterna enklare kan hjälpa eleverna att uppnå kunskapskraven. Den utökade undervisningstiden tillsammans med den oförändrade läroplanen synes ha bidragit till en ökad flexibilitet avseende tidsanvändningen. Trots detta finns en viss oro inför framtiden. Den nya timplanen innebär sannolikt mer slitage på utrustning och en viss trängsel i undervisningslokalerna samt lokalerna i anslutning till dessa. Tid, materialkostnader och lokaler har i studien presenterats som de viktigaste ramfaktorerna. Det framstår ännu som oklart hur skolorna framgångsrikt ska hantera de utökade undervisningstimmarna utifrån den enskilda skolans förutsättningar.

Abstract

Aim

The aim of this study is to examine how physical education teachers experience the effect and the upcoming effect of their teaching and workload due to the implementation of the new timetable from the autumn semester 2019.

- How do the PE teachers in grade 7-9 experience the effect of the new timetable in relation to their teaching?
- How do the PE teachers in grade 7-9 experience the effect of the new timetable on in relation to their workload?
- How do the PE teachers in grade 7-9 believe their work situation will look like when the complete timetable has been implemented?

Method

A qualitative method was chosen for conducting the study. Semi-structured interviews were chosen as method. In total, seven physical education teachers from three different schools in Stockholm City were interviewed, all of whom worked with physical education in grades 7–9. The respondents were selected through a convenience selection. The theories used were curriculum and frame factor theory.

Results

The results showed that the respondents' possibility to convey their education has improved due to the new timetable. The respondents experienced that the workload was unchanged by the new timetable. However, there was a concern expressed by the respondents in terms of their upcoming work situation concerning facilities, budget, the wear on equipment and whether recruitments must happen to handle the new timetable.

Conclusions

The respondents' overall picture of the new timetable is positive, and they indicate that the extended teaching hours help the respondents' to more easily help the students to reach the knowledge requirements. The extended teaching time together with the unchanged curriculum seems to have contributed to increased flexibility regarding the use of time. Nevertheless, there is some concern for the future. The new schedule will probably mean more wear and tear on equipment and some congestion in the teaching rooms as well as the premises adjacent to them. Time, material costs and facilities have been presented as the most important framework factors in the study. It is still unclear how the schools will successfully handle the extended teaching hours based on the conditions of the individual school.

Innehållsförteckning

1. Introduktion.....	1
2. Bakgrund	2
2.1. Aspekter av forskningsområdet – Undervisningstidens betydelse för lärare och elever	2
2.2. Tidigare forskning	3
2.2.1. Yttre begränsningar inom idrottsämnet.....	4
2.2.2. Resursutmaningar inom idrottsundervisningen.....	5
2.2.3. Planeringstid för undervisningen	6
2.2.4. Idrottens timplan i olika skolor	7
2.3. Teoretiska utgångspunkter	8
2.3.1. Läroplansteori.....	8
2.3.2. Ramfaktorteori	9
3. Syfte och frågeställningar.....	10
4. Metod	11
4.1. Presentation av respondenterna	11
4.2. Studiens genomförande	12
4.3. Bearbetning av data.....	14
4.4. Reliabilitet och validitet	14
4.5. Etiska aspekter.....	15
5. Resultat och analys.....	16
5.1. Kategori 1 – Skolornas användning av den utökade tiden	16
5.2. Kategori 2 – Problematiken kring undervisningsmiljöer	20
5.3. Kategori 3 – Tjänstefördelning och framtida anställningar	22
5.4. Kategori 4 – Planeringstid och möjligt samarbete med kollegorna	24
5.5. Kategori 5 – Den utökade timplanen ur schematekniskt perspektiv	25
5.6. Kategori 6 – Budgetförändringar och materialslitage	27
6. Diskussion	28
6.1. Resultatdiskussion.....	28
6.2. Metoddiskussion.....	33
6.3. Slutsats	35
6.4. Fortsatt forskning	35

Bilaga 1: Intervjumall

Bilaga 2: Följebrev

Bilaga 3: Samtyckeblankett

Bilaga 4: Litteratursökning

1. Introduktion

Den svenska skolan består av nio obligatoriska skolår vilka är indelade i lågstadium, mellanstadium och högstadium. Under dessa nio år fördelas undervisningstimmarna olika beroende på i vilket stadium undervisningen sker samt vilket ämne som avses.

Undervisningstimmarna som eleverna har rätt till bestäms av en timplan som, förenklat uttryckt, upprättas av Skolverket. Undervisningstimmarna i timplanen utgör en minimigräns, vilket innebär att i slutet av årskurs 9 ska eleverna ha undervisats i ett visst antal timmar per ämne. Hösten 2019 infördes en ny timplan i ämnet Idrott och hälsa som påverkade såväl årskurs 4–6 som årskurs 7–9. Ämnet utökades med ytterligare 100 timmar som skulle fördelas till årskurserna 4–9. (Skolverket 2019-08-27) Den bakomliggande tanken som regeringen har haft vid införandet av den utökade timplanen är att ungdomar i grundskolan är alltför stillasittande i sin vardag. Ungdomarna rör sig inte längre lika spontant som tidigare, tillgången till fritidshemmets aktiviteter är begränsade och många slutar med föreningsidrotten innan eller under högstadietiden. Regeringen anser därför att skolan har en viktigt uppgift att fylla gällande ökad rörelse för ungdomarna. Regeringen hoppas att de ytterligare timmarna ska ge god effekt på folkhälsan samt ge ungdomarna en ökad lust till att vilja röra på sig. (Skolverket 2018a, s. 1 f.) Utökningen innebär att 20 timmar skulle fördelas till årskurserna 4–6, dock valde Skolverket att prioritera årskurs 6 vilket innebär att istället för att fördela timmarna jämnt mellan tre årskurser fick årskurs 6 alla 20 timmar. De resterande 80 timmarna fördelades därefter ut till årskurs 7–9. Hösten 2019 fick årskurs 7 ta del av den utökade timplanen medan årskurs 8 och 9 fortsatte arbeta efter den tidigare timplanen. År 2020 kommer det vara både årskurs 7 och 8 som fått ta del av den nya timplanen medan årskurs 9 fortsätter arbeta efter den tidigare timplanen. År 2021 är målet att den nya timplanen ska vara fullt implementerad i årskurs 7–9 i alla svenska skolor. (Skolverket 2019-08-27) I Sverige kommer ändringen med stor sannolikhet leda till ökade kostnader för skolhuvudmännen genom det ökade behovet av nya idrottslärare, utökade lokaltider och slitage på utrustning (Skolverket 2018b, s. 2). Det uppskattade behovet av idrottslärare efter att alla 100 timmar är implementerade i schemat är en ökning av cirka 1,7 tjänster (Skolverket 2018c, s. 4.).

I en artikel publicerad i lärarnas riksförbundstidning Skolvärlden den 20 september 2019 intervjuades individer i svenska idrottslärares förening gällande den utökade timplanen till

årskurs 6–9. Åsikterna var delade i vilka resultat den nya timplanen hade gett i det första stadiet av implementering i skolorna. Några nackdelar som presenterades var schematekniska aspekter, att lokalerna inte räckte till och att den överväldigande arbetsbelastningen som utökningen innebar drev idrottslärare mot utbrändhet. I de fall timmarna användes till att utöka längden på befintliga lektioner, istället för att lägga in en kortare extralektion, upplevdes positiva effekter i form av möjlighet till reflektion och avrundning. En annan positiv konsekvens av den utökade lektionstiden var att tid gavs för att mer teori kunde integreras på befintliga lektioner, istället för att separata lektioner skulle behöva införas för teori. (Lindahl 2019) Då lärarnas arbetstid fördelas på mer än bara undervisningstid är det viktigt att veta vilka ytterligare arbetsrelaterade tider som kan påverkas av timplansförändringar. Majoriteten av den arbetsrelaterade tiden gick till undervisning i klassrum, administrativt arbete, planera undervisningen, betyg och bedömning, reflektion i kombination med kompetensutveckling och återhämtning under arbetstid mellan lektionerna. (Skolverket 2015, s. 24)

2. Bakgrund

I följande avsnitt sätts studien in i ett sammanhang där en redogörelse för forskningsläget ingår. Avslutningsvis presenteras de teoretiska utgångspunkter som aktualiseras i studien.

2.1. Aspekter av forskningsområdet – Undervisningstidens betydelse för lärare och elever

I ett antal europeiska länder har undervisningstiden i idrottsundervisningen minskat vilket skapat ett glapp mellan idrottslärarens önskemål och vad idrottslärarna faktiskt hinner med i sin undervisning (Kougioumtzis, Patriksson & Stråhlman 2011, s. 121). Bristen på tillräcklig undervisningstid visade sig vara den största anledningen till utbrändhet hos idrottslärare i Singapore. Den begränsade undervisningstiden var, enligt lärarna, inte alltid tillräcklig för att nå de statliga målen gällande elevernas fysiska nivå, vilken testade med hjälp av ett nationellt fitnessstest på grundskolenivå. Lärarnas arbetssituation blev därmed ohållbar när de upplevde att de inte kunde få eleverna till den tilltänka fysiska nivån med den givna undervisningstiden, vilket kunde orsaka utbrändhet bland idrottslärarna. (Smith & Wai Leng 2003, s. 212 f.)

Eftersom undervisningstiden är begränsad av schematekniska skäl kan det bli extra problematiskt om undervisningstid går förlorad till följd av andra yttre faktorer utöver

undervisningstid. En undersökning utförd i amerikanska skolor visade att 31 procent av den schemalagda undervisningstiden försvann oavsett årskurs. Undervisningstiden som försvann gick ofta att koppla till tiden som eleverna behövde för ombyte och förflyttning mellan omklädningsrum och undervisningsplats. (McKenzie et al. 2000, s. 250 ff.) En ytterligare faktor som beskrevs vara en tidstjuv var att inom undervisningstiden innefattades också tiden som det krävdes för idrottslärarna att plocka fram och bort utrustningen i lokalen. På grund av detta förlorade idrottsläraren effektiv undervisningstid. Till följd av detta var lärarna tvungna att ta tid utöver schemalagd lektionstid, vilket i sin tur minskade deras återhämtningsmöjligheter mellan lektionerna. Om schemat var komprimerat och inte tog hänsyn till andra faktorer än undervisningstiden kunde detta leda till att idrottslärarna övervägde att avsluta sin tjänst (Mäkelä 2014, s. 48). Om idrottslärarnas schema däremot var välstrukturerat och gav goda marginaler mellan lektionerna kunde idrottslärarnas arbetsbelastning minska och ge dem möjlighet till ökad återhämtning (Mäkelä & Hirvensalo 2015, s. 393).

En lösning på svårigheterna med undervisningstiden presenteras i en studie utförd på en mindre grupp högskolestudenter i ett annat praktiskt ämne. Där testades två schematiska lektionsalternativ; ett med två längre lektioner och ett med tre kortare lektioner. Resultaten som studien presenterade var att förmågorna hos studenterna var likvärdiga i slutet av undersökningen trots de två olika uppläggen. Däremot presenterades fler fördelar med två längre lektioner sett till schematekniska aspekter, planeringsmöjligheterna och flexibiliteten för ansvariga lärare. (Diette & Raghav 2018, s. 525 f.) Uppdelningen av längre idrottslektioner till flera kortare skapade andra problem för idrottslärarna, som till exempel bristande lokalutrymme och otillräcklig utrustning för eleverna vilket kunde komma att påverka kvalitén på undervisningen (Rainer et al. 2012, s. 436 f.). Upplägget med tre lektioner gav läraren möjligheten att möta studenterna mer frekvent vilket var den positiva fördelen som gavs med detta upplägg. (Diette & Raghav 2018, s. 525 f.)

2.2. Tidigare forskning

Den tidigare forskningen inom området inkluderar ett flertalet olika faktorer som påverkar undervisningen i skolan. För att ge studien mer djup utvidgades sökningen till att inkludera flera olika ramfaktorer och hur dessa påverkar idrottslärarens undervisning och arbetsbelastning. För att tydliggöra för läsaren har tidigare forskning delats in i fyra olika

avsnitt nedan. Avsnitten är yttre begränsningar inom idrottsämnet, resursutmaningar inom idrottsundervisningen, planeringstid för undervisning och slutligen idrottens timplan i olika skolor.

2.2.1. Yttre begränsningar inom idrottsämnet

Yttre påverkningar som har inverkan på idrottsundervisningen presenterar sig utefter förutsättningarna i skolan. De yttre faktorerna som kunde begränsa idrottsundervisningen för australienska idrottslärare kom att gå under definitionen barriärer (Morgan & Hansen 2008, s. 507). Två kategorier av barriärer identifierades; lärarrelaterade och organisatoriska barriärer. De lärarrelaterade barriärerna var kopplade till hur lärarens beteende påverkade undervisningen och arbetssituationen medan de organisatoriska barriärerna involverade faktorer som låg utanför lärarens kontroll. (ibid.) De lärarrelaterade och organisatoriska barriärerna kan ses som en motsvarighet med inre och yttre ramfaktorer inom den svenska läroplansteorin (Lindblad & Sahlström 1999, s. 75 ff.). Vidare presenterades det att utav nio potentiella organisatoriska barriärer var det tid, material och lokaler som försvårade idrottslärarens idrottsundervisning mest. Den organisatoriska faktorn som visade sig vara den mest avgörande för idrottslärarnas möjlighet att bedriva undervisning med god kvalitet var tiden. (Morgon & Hansen 2008, s. 510 ff.) En annan studie presenterade liknande resultat gällande begränsande faktorer kopplade till idrottsundervisningen där tid, lokaler men också schematekniska aspekter spelade stor roll i förutsättningarna för idrottslärarna i den Australienska skolan (Jenkinson & Benson 2010, s. 9 ff.).

Förutom det australiensiska perspektivet har även den grekiska skolan uppmärksammat liknande begränsningar kopplade till idrottsundervisningen. I de grekiska skolorna presenterades starka yttre faktorer i form av bristande utrustning, material, lokalbrist och otillräckliga ekonomiska förutsättningar. Faktorerna skapade tydliga begränsningar för de grekiska idrottslärarna vilket påverkade deras möjlighet att bedriva idrottsundervisning. (Kougimtzis & Patriksson 2007, s. 111 ff.) I Sverige utfördes en undersökning där idrottslärare fick besvara enkäter gällande deras realisering av läroplanen. I undersökning undersöktes bland annat om idrottslärarna upplevde att det fanns några begränsande faktorer som påverkade deras möjligheter att uppnå målen från läroplanen i sin undervisning. Resultatet blev att tidsbrist, gruppstorlek, lokaler och bristande utrustning var framträdande begränsningar för idrottslärarna. (Lundvall & Meckbach 2008, s. 354 f.) Vidare presenterades också vikten av att skolan hade goda ekonomiska förutsättningar för att underlätta

idrottslärares arbetsituation. Goda ekonomiska förutsättningar gav idrottslärares möjligheten att forma idrottsundervisning mer utefter sitt eget professionella perspektiv än om de hade haft otillräckliga ekonomiska resurser (Kougimtzis & Patriksson 2007, s. 114).

2.2.2. Resursutmaningar inom idrottsundervisningen

Idrott och hälsas praktiska utformning innebar att resurserna i form av lokaler och utrustning var en viktig beståndsdel för idrottslärares undervisningsmöjligheter. Resurser för en lyckad undervisning kunde variera efter förutsättningarna på skolor eller beroende på hur lärarna använd sig av resurserna. En utökning av resurser i form av utrustning för idrottsundervisningen och informativa planscher har visat ge goda resultat kring underlättandet av lärares arbete samt elevernas fysiska aktivitet och välbefinnande.

(McCaughy et al. 2006, s. 222) Resurserna kunde därför ses som en yttre begränsning då lärarna bara delvis hade möjligheten att kontrollera tillgängligheten av dem. Utan utökningen av resurserna hade sannolikheten varit liten att lärarna hade lyckats hjälpa eleverna att nå sina mål. (ibid. s. 222) Bristen på tillräckliga resurser gjorde sig tydlig vid utformningen av undervisningen, då det var vanligt att lärarna behövde arbeta med minimala resurser (Mäkelä 2014, s. 48 f.). Bristen på lämplig utrustning gjorde det även svårt för idrottslärares att få eleverna att uppskatta idrottsundervisningen och hjälpa dem att skapa ett fortsatt intresse gällande en hälsosam livsstil (DeCorby et al. 2005, s. 213).

I och med att idrottsundervisningen utfördes i varierande lokaler och miljöer kunde idrottslärares undervisning och arbetsbelastning påverkas när lokalerna och resurserna var otillräckliga (Koustelios & Tsigilis 2005, s. 193). Bristande tillgång till lokaler innebar mer planering och krävde högre grad av flexibilitet från idrottslärares än om lokalerna var mer tillgängliga (ibid. s. 196). Vid bristande tillgång av lokal eller undermålig kvalitet på lokalen upplevde idrottslärares att deras arbetsbelastning ökade (Koustelios & Tsigilis 2005, s. 196). Idrottslärares upplevde att dåliga förutsättningar gällande lokaler skapade onödiga hinder och störningar som försvårade och komplicerade undervisningen samt att de bristande förutsättningarna kunde leda till ökad stress (Trinkūnienė & Kardelienė 2013, s. 91 ff.). Om en lokal inte var tillgänglig upplevde idrottslärares i flera fall att tiden inte räckte till för att uppfylla kunskapskraven då flera kunskapskrav krävde inomhusmaterial som fanns i lokalen. Till följd av otillgängliga lokaler och otillräcklig tid med materialet i lokalerna bytte flera idrottslärares arbetsplats eller avslutade sina karriärer som idrottslärares helt. (Mäkelä, Hirvensalo & Whipp 2012, s. 236). Liknande resultat presenterades i en studie där cirka en

fjärdedel av de deltagande idrottslärarna ansåg att bristande tillgång till lokal och utrusning var en anledning till att byta eller lämna yrket helt (Mäkelä 2014, s. 48).

Den bristande tillgängligheten av idrottslokaler har exempelvis visat sig vara extra tydlig då mindre skolor har delad idrottshall med andra skolor eller delade lokalen med föreningar. I de situationerna kunde tidskrävande situationer uppstå om materialet vanskötts, inte återplacerats korrekt i lokalen eller lånats ut vilket i sin tur stal undervisningstid från idrottslärarna. Oavsett hur väl förberedda idrottslärarna var vid ankomst till lokalen kunde de inte kontrollera hur salen och materialet i salen hade hanterats av tidigare användare vilket kunde leda till extra arbete och minskad undervisningstid. (DeCorby et al. 2005, s. 213 f.)

2.2.3. Planeringstid för undervisningen

Planeringstiden för lärarna är en grundpelare i deras möjlighet att skapa en god undervisning för sin elever. Nästan en tredjedel av de deltagande lärarna i en studie var tvungna att placera delar av sin planeringstid utanför sin ordinarie arbetstid flera gånger i veckan. Det visade sig också att en stor del av lärarna inte hade avsatt tid för samarbete med sina kollegor gällande planeringen av undervisning. (Nordgren et al. 2019, s. 27) Lärarnas syn på sin arbetsmiljö visade sig bli mer positiv vid ett väl fungerade kollegialt samarbete vilket visade betydelsen av att inkorporera detta i lärarnas arbetsschema (ibid. s.7). Den kollegiala planeringstiden visade sig vara begränsad på flera skolor och nästan en fjärdedel av de deltagande lärarna beskrev en fullständig frånvaro av avsatt planeringstid på deras scheman. Detta trots att en majoritet beskrev sig vilja ha planeringstid med sina ämneskollegor och möjlighet till efterarbete gällande sin undervisning. (ibid. s. 28 f.) Generellt presenterades det att ordentlig struktur gällande lärarnas avsatta planeringstid saknades fullständigt på flera arbetsplatser, vilket var särskilt tydligt hos idrottslärarna (ibid. s. 47; Fraser-Thomas & Beaudin 2002, s. 257). Om den gemensamma planeringstiden saknades hann idrottslärarna inte samplanera sin undervisning, diskutera problematiska faktorer i undervisningen och möjligheten att reflektera kring sitt och kollegornas arbete minskade (Fraser-Thomas & Beaudin 2002, s. 257).

Betydelsen av planeringstiden framkom då högstadielärare med en välplanerad lektion fick bättre möjligheter att lära känna sina elever och förstå deras behov. Samtidigt gav en ökad planering lärarna möjlighet att fokusera på de mål från läroplanen som i tidigare skede hade varit svårt att uppnå utan utförlig planering. Goda planeringsmöjligheter visade sig vara skillnaden på om lärarna kunde ge givande undervisning eller om undervisningen blev

otillräcklig för elevernas möjlighet att uppnå målen med läroplanen. (Warren & Muth 1995, s. 54 f.) Planeringstiden visade sig också spela roll för lärarstudenter då de skulle leda två lektionstillfällen. Ena tillfället fick lärarstudenterna goda möjligheter att planera lektionen medan andra tillfället skedde utan förplanering. Det som presenterades var att lektionen som planerades gav en positiv effekt på lärarstudenterna uppförande, deras uppmärksamhet jämfört mot eleverna ökade, aktivitetstiden hos eleverna ökade och gav tydligare och mer konkret feedback till eleverna. Slutsatsen som drogs var att en essentiell del för att skapa givande och effektiv undervisning var tillräcklig planeringstid. (Byra & Coulon 1994, s. 136)

2.2.4. Idrottens timplan i olika skolor

I den finska skolan har timplansförändringar påverkat idrottsundervisningen och de ekonomiska förutsättningarna. Den senaste förändringen har satts till år 2020 då grundskolan ska få en ytterligare idrottslektion varje vecka. Den främsta tanken vid införandet av den extra undervisningstiden är att öka hälsa och välmående hos barnen i skolan. (Piipari 2014, s. 478) Redan innan utökningen av idrottsundervisning i finska skolan fanns det bristande förutsättningar i flertalet skolor gällande lokaler, utrustning och finansiella resurser (Mäkelä & Hirvensalo 2015, s. 387). Detta trots att flera skolor redan hade fått utökade ekonomiska resurser för att hantera de bristande förutsättningarna (ibid.). Därmed slås det fast att de finska skolorna med hög sannolikhet kommer att behöva utöka sina resurser ytterligare för att tillgodose behoven som kan komma att uppstå (Piipari 2014, s. 478).

Den svenska timplanen gällande Idrott och hälsa har vid upprepade tillfällen omfördelats där både mer och mindre tid har tilldelats ämnet. I början av 1990-talet justerades timplanen för Idrott och hälsa i Sverige för att ge de teoretiska ämnena större utrymme i grundskolan. Denna förändring skapade en debatt där många ansåg att Idrott och hälsa hade givits för lite undervisningstid och borde få mer tid i grundskolan. Det uppdagades däremot att om mer tid åter skulle fördelas till Idrott och hälsa skulle det behöva ta tid från teoretiska ämnen i grundskolan vilket inte ansågs vara ett alternativ. (Sollerhed & Ejlertsson 2008, s. 105) I det senare skedet av nittio-talet beslutade timplansdelegationen att ett införande av utökad undervisningstid inom både idrott och slöjd skulle ske och tiden togs då från ämnet Elevers val (SOU 2005:101, s. 47).

2.3. Teoretiska utgångspunkter

Då studien behandlar intervjudeltagarnas uppfattning gällande undervisning och arbetsbelastning behövde faktorerna som påverkat idrottslärarna i deras arbete undersökas. Läroplanens utformning i kombination med yttre faktorer kan påverka idrottslärarnas möjlighet att bedriva sin undervisning och hantera sin arbetssituation. Flera av dessa faktorer kan kopplas till läroplansteorin. Ytterligare en teori som utgår från läroplansteorin är ramfaktorteorin. Ramfaktorteorin behandlar de yttre faktorer som möjligen kan påverka idrottslärarens handlingsmöjligheter.

2.3.1. Läroplansteori

En del av läroplanen består av föreskrifter som beskriver vilka ämnen skolorna ska undervisa i, vilka undervisningsmålen är, vilket innehåll de olika undervisningsämnena ska ha och hur många timmar som tilldelas varje ämne (Linde 2012, s. 23). Kunskapen om vad som definieras som giltig kunskap som ska undervisas i skolan och de faktorer som kan inverka på kunskapen brukar benämnas läroplansteori (ibid. s. 100). Den kunskap som enligt teorin är betydelsefull och giltig presenteras i läroplanen och sätter ramen för hur och vad eleverna ska prestera för att uppnå vissa läromål. Detta innebär att vissa elever, utifrån sina individuella förutsättningar, kommer ha lättare att uppfylla läroplanens mål än andra elever. I samband med att kunskap omvärderas enligt läroplansteorin kan det även skapas förskjutningar som gör att elevernas förutsättningar förändras. (ibid.)

En naturlig följd av att kunskap omvärderas enligt läroplansteorin är att innehållet i läroplanen förändras. Kunskap som tidigare värderades högt kan bli inaktuell och helt exkluderas, medan kunskap som inte ansetts giltig tidigare kan införas efter omvärdering. (Linde 2012, s. 55) Läroplanen är dock bara en av flera faktorer som kan påverka undervisningsinnehållet och med utgångspunkt i vad som skrivits ovan om läroplansteori och kunskapsvärdering kan förstås att läroplanen ofta är en produkt av anpassade riktlinjer och kompromisser. Vid förändringar av läroplanen kan det ses som ett försök att påverka innehållet i skolans undervisning genom att nya och önskvärda kunskaper inkluderas i den nya planen. (ibid. s. 55) Här uppkommer dock ofta ett glapp mellan teori och verklighet. Det underlag som används vid reformering av läroplanen utgår ofta från att det finns ett optimalt tillvägagångssätt och dokumenten som ligger till grund för reformen är ofta rationella och statiska. Kritiker menar dock att ett optimalt tillvägagångssätt enbart presenterar sig i en

idealsituation och att andra förutsättningar presenterar sig i verkligheten. De verkliga förutsättningarna kräver att det rationella och statiska i dokumenten kan förenklas och på så sätt få anknytning till verkligheten. (ibid.)

Anpassning till verkligheten är återkommande vid reformering av läroplanen. Reformeringen sker ofta i tre steg bestående av formulering, transformering och realisering, där respektive steg kräver en ny anpassning till verkligheten. I formuleringsstadiet är läroplanen teoretisk och endast baserad på kunskapsvärdering och målsättningar enligt ovanstående stycke. I transformeringsstadiet ska den formulerade läroplanen tolkas och förstås av olika individer inom skolväsendet. Här uppkommer givetvis utrymme för både brister och skillnader i tolkningarna, vilket i sig kräver verklighetsanpassning. Det är dock först vid realiseringsstadiet – då läroplanen ska realiseras – som anpassningen sker på riktigt. Den ”formulerade” – det vill säga den ursprungliga och teoretiska – läroplanen måste i detta stadie anpassa sig till både planerade och oplanerade situationer, vilket givetvis kan innebära svårigheter vid implementeringen av den nya läroplanen. (Linde 2012, s. 64)

I realiseringsstadiet påverkas implementeringen av ett flertal olika aktörer såsom eleverna, skolledningen och samhället i stort. En av de viktigaste aktörerna är läraren, som i sin yrkesroll aktivt behöver arbeta med läroplanen. Även om läraren har olika faktorer att ta hänsyn till, exempelvis kulturen i skolan där vederbörande arbetar, åligger det läraren att välja hur undervisningen ska utformas i enlighet med läroplanen. Det är alltså läraren som ytterst kommer att påverka huruvida läroplanen implementeras framgångsrikt eller inte. (Linde 2012, s. 64) Läraren har dock inte helt fria händer utan hänsyn måste tas till vad som faktiskt är möjligt att genomföra inom undervisningen; hänsyn måste tas till de begränsningar som finns. Begränsningarna kan ses som ramar vilka kan forma undervisningsprocessen och därmed påverka slutresultatet i undervisningen. Detta synsätt på ramar och undervisningsprocess kom att definieras som ramfaktorteori. (ibid. s. 59)

2.3.2. Ramfaktorteori

Grunderna för ramfaktorteori utgår från arbeten utförda av Urban Dahlöf (1967) och Ulf P. Lundgren (1972). Deras arbeten fokuserade på att förstå och förklara sambandet mellan undervisningens ramar, undervisningsprocessen och resultaten som undervisningen presenterade (Lindblad & Sahlström 1999, s. 75; Broady 1999, s. 114). Undervisningens ramar inkluderar till exempel faktorer som tid, resurser, innehåll, läroplaner och elevernas

olika karaktärer (Lindblad & Sahlström 1999, s. 93 f.). Ytterligare undervisningsramar har tillkommit parallellt till följd av samhällets utveckling vilket kan inkludera internet och tillgång till modern utrustning i laboratorier i skolorna (Linde 2012, s. 17). I och med att dessa ramar placeras utanför lärarnas kontroll beskrivs ramarna som yttre begränsningar (Lindblad & Sahlström 1999, s. 75; Linde 2012, s. 17). Undervisningen kan påverkas av diverse politiska eller administrativa beslut, exempelvis juridisk reglering eller ekonomisk styrning (Lindblad, Linde & Naeslund 1999, s. 98; Lindensjö & Lundgren 2000, s. 25 f.). En påverkning som kan ske utifrån ett administrativt beslut är förändringen av timplanen som då verkar som en påverkningsfaktor för undervisningsprocessens slutresultat (Lindblad, Linde & Naeslund 1999, s. 98). Lindensjö och Lundgren menar också att läraren är autonoma i klassrummet vilket också påverkar hur undervisningen utformas (2000, s. 25 f.). De ramar och faktorer som läraren har möjlighet att kontrollera och påverka för att bedriva sin undervisning går istället under benämningen inre ramar och kan till exempel vara faktorer som erfarenhet, personlighet, egenskaper och attityd (Lindblad & Sahlström 1999, s. 79 ff.). Då de yttre faktorerna är utanför lärarens kontroll blir det istället lärarens inre ramar som påverkar det slutgiltiga undervisningsinnehållet och hur väl kunskapskraven uppnås (Lindblad & Sahlström 1999, s. 93 f.).

Ramfaktorteorin kan delas in i tre system, målsystem där läroplan och styrdokument ingår, ramsystem där organisatoriska ramar som skolans timplan och klasstorleken är av relevans och regelsystem som bland annat kan inkludera skollagar och undervisningsskyldighet (Sandberg 1996, s. 194 ff.). Utifrån dessa tre kategorier kan en tydligare kategorisering av situationer och faktorer som uppstår i undervisningen undersökas och analyseras. Till exempel kan ramsystemet användas för att analysera problem som snävt tidsutrymme, bristande material och otillräcklig planeringstid. (ibid. s. 196) Den teoretiska utgångspunkten i vår studie kommer därför, i analysen av empirin, att utgå ifrån läroplansteorin och ramfaktorteorin

3. Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka hur idrottslärare upplever att den nya timplanen som implementerades från hösten 2019 påverkar samt kan komma att påverka deras idrottsundervisning och arbetsbelastning.

- På vilket sätt upplever idrottslärare i årskurs 7–9 att den nya timplanen påverkar deras idrottsundervisning?
- På vilket sätt upplever idrottslärare i årskurs 7–9 att deras arbetsbelastning har förändrats sedan den nya timplanen infördes?
- Hur tror idrottslärare i årskurs 7–9 att deras arbetssituation kommer att se ut när timplanen är fullt implementerad?

4. Metod

Syftet med studien är att undersöka hur idrottslärare upplever att den nya timplanen som implementerades från hösten 2019 påverkar samt kan komma att påverka deras idrottsundervisning och arbetsbelastning. För att uppnå studiens mål och syfte behövdes information om de förändringar som de första månaderna med den nya timplanen inneburit. Därefter behövde en mer djupgående undersökning av hur respondenterna upplevt dessa förändringar ske. Metoden som användes i studien behövde därför ge respondenterna möjlighet att uttrycka sina upplevelser kring den förändrande timplanen och ge oss som intervjuare möjlighet att ställa följdfrågor för djupare svar. Kvalitativa intervjuer, som ger utrymme för följdfrågor och utvecklade svar om respondenterna anser det nödvändigt för att förklara situationen ytterligare, blev därmed den metod som passade studiens syfte och frågeställningar bäst (Hassmén & Hassmén 2008, s. 252). För att utföra intervjuerna under ovanstående förutsättningar valdes den halvstrukturerade intervjutypen där förbestämda frågor skapades utifrån syftet och frågeställningarna. Strukturen innebar att frågorna ställdes i relativt bestämd följd med plats för följdfrågor för att kunna fördjupa förståelsen kring respondenternas svar (ibid. s. 254). För att underlätta processen att hålla oss till planen med intervjun skapades en intervjumall med frågor. Frågorna syftade till att var för sig ge en klarare bild av lärarnas upplevelser kring den nya timplanen och skulle därför bidra till att besvara studiens syfte och frågeställningar (ibid. s. 255).

4.1. Presentation av respondenterna

Studiens intervjuer utfördes på tre olika skolor där respondenterna undervisade årskurs 7–9 varav minst en klass i årskurs 7 inom ämnet Idrott och hälsa, eftersom denna årskurs vid tidpunkten för studien hade påverkats mest av implementeringen. Respondenterna som deltog var alla behöriga idrottslärare som hade undervisat enligt den tidigare timplanen, vilket även innebar att deras schema för hösten 2019 hade påverkats av utökade timplanen.

Urvalsmetoden som användes för att finna respondenterna var främst enligt ett bekvämlighetsurval och målet var att få sex till åtta respondenter att intervjuas. Mejl skickades till tidigare arbetsplatser, en högstadieskola där en av oss undervisats samt tidigare VFU-skola. Genom mejlen fick vi kontakt med sju idrottslärare varav sex valde att delta i studien. Den sjunde deltagaren var intresserad till en början, men slutade dessvärre att svara på korrespondensen och utgick därför ur studien. Vid ett av intervjutillfällena fick vi kontakt med ytterligare en idrottslärare som arbetade på skolan där vi befann oss och denne valde spontant att delta i studien, varav vi bokade in en intervju med denne ett par dagar senare. Totalt intervjuades därmed sju respondenter från tre olika skolor i Stockholms stad. För att säkerställa att alla respondenter var medvetna om studiens syfte och deras roll i studien skickades ett följebrev (se bilaga 2) ut till respondenterna i samband med inplanering av intervjuerna som skedde via mejl. Samma följebrev fick de också läsa i pappersformat innan själva intervjun, vilket gav den sjunde och spontana deltagaren möjlighet att läsa igenom detta innan intervjun påbörjades. Nedan kommer en kort sammanfattning av alla respondenter:

Tabell 1: Studiens respondenter

Respondenterna	Skola	Kön	År i undervisning	Tjänstefördelning i procent
A	1	Man	11	100% Idrott och hälsa
B	2	Kvinna	13	40% Idrott och hälsa, 40% SO
C	3	Kvinna	15	100% Idrott och hälsa
D	3	Man	15	100% Idrott och hälsa
E	2	Man	7	50% Idrott och hälsa, 50% engelska
F	2	Man	3	80% Idrott och hälsa
G	1	Man	10	100% Idrott och hälsa

4.2. Studiens genomförande

Intervjumallen och dess frågor kom att utgå ifrån studiens syfte och frågeställningar. För att strukturera upp intervjumallen bestämdes tre olika teman vilka resulterade i rubrikerna timplan, undervisning och arbetsbelastning. Dessa rubriker anknöt till frågeställningarna på ett sätt som gjorde att intervjun fick en röd tråd i förhållande till frågeställningarna. Därefter skapades intervjufrågor som syftade till att ge information som ansågs kunna ge svar på frågeställningarna under varje rubrik. Detta material utgjorde sedan intervjumallen.

Innan intervjuerna påbörjades fick respondenterna muntlig information kring studien samt en skriftlig beskrivning av studiens syfte. Varje respondent gavs även en samtyckesblankett och efter signering av denna startades inspelningen och respektive intervju påbörjades.

Intervjuerna inleddes med två kortare öppningsfrågor för att sedan gå vidare till de tre rubrikerna. Frågorna under rubrikerna ställdes enligt intervjumallen i förbestämd ordning men med flexibilitet och möjlighet att frånga ordningen då situationen krävde det. När intervjuerna var klara fick respektive respondent bekräfta detta innan inspelningen avslutades.

Studiens första intervju var en pilotintervju med respondent A. Tanken med denna intervju var att testa den planerade strukturen och att kontrollera huruvida intervjumallens frågor gav tillräckligt djupgående svar för att ge möjlighet till vidare databearbetning. I det fall intervjun inte skulle ge ett godtagbart resultat skulle intervjun exkluderas ur studien och ändringar göras. Intervjun hölls enligt tilltänkt struktur och frågorna ställdes i enlighet med intervjumallen. Efter pilotintervjun diskuterades om några ändringar behövde göras i antingen intervjuens struktur eller i intervjumallen. Då informationen som framkom i pilotintervjun var tillfredsställande ansågs intervjumallen vara välfungerande. Detta innebar att inga ändringar gjordes i mallen inför resterande intervjutillfällen. Med anledning av detta kunde även respondent A:s intervju bli en del av bearbetningsmaterialet.

Alla sju intervjuer utfördes under veckorna 46 och 47 under höstterminen 2019. Intervjuerna tog plats på respondenternas arbetsplatser. Målet var att finna lugna och tysta intervjuområden på respondenternas arbetsplatser vilket gick väl vid majoriteten av tillfällena. En intervju blev dockavbruten vid tre separata tillfällen då både kollegor och elever knackade på dörren och behövde hjälp från den intervjuade respondenten. Ytterligare en intervju blev avbruten, dock endast en gång och då i ett tidigt stadiet av intervjun. För att intervjuerna skulle generera så mycket och djup information som möjligt bestämdes att båda intervjuerna skulle närvara vid samtliga intervjuer. Dessvärre kunde detta endast upprätthållas vid fem tillfällen. Vid två tillfällen utfördes intervjuerna enbart med en intervjuare eftersom vi vid varsitt tillfälle fick förhinder att delta, vilket innebar att intervju fem och sju utfördes med enbart en intervjuare istället för två. Intervjuernas inspelningstid var mellan 22 minuter och 46 sekunder och 32 minuter och tre sekunder och spelades in på en telefon av modellen iPhone XR vid sex tillfällen och en Huawei P20 pro vid ett tillfälle, då användaren av iPhone XR inte var närvarande.

4.3. Bearbetning av data

Efter utförandet av intervjuerna, som spelades in, transkriberades ljudfilerna till skriftligt material för att underlätta processen att bearbeta informationen. Transkriberingen innebar en översättning från det muntliga språket till en skriftlig text för att sedan kunna analysera texten i dess skriftliga format (Kvale & Brinkmann 2014, s. 218). Nästa steg i bearbetningsarbetet blev att utifrån de tre teman – timplan, undervisning och arbetsbelastning – som intervjumallen utgått från utläsa likheter och skillnader i intervju svaren för att genom dessa skapa kategorier. Denna del av bearbetningen gick till så att markeringar med olika färger gjordes på det utskrivna fysiska transkriberingsmaterialet, där vardera färg representerade en kategori. Färgerna sparades inte utan användes endast som sorteringsmetod. Totalt utlästes sex olika kategorier som skulle underlätta möjligheten att analysera informationen med grund i läroplansteori och ramfaktorteori.

4.4. Reliabilitet och validitet

Upprepbarheten inom forskningen går under begreppet reliabilitet vilket innebär att om två studier utförs på samma vis bör deras resultat presentera likartade resultat (Hassmén & Hassmén 2008, s. 122). Tillförlitligheten eller giltigheten definieras istället som validitet vilket innebär att undersökningen faktiskt lyckas undersöka det intresseområde som var utgångspunkten med studien (ibid.).

För att säkerställa reliabiliteten i studien krävdes tillförlitlighet, pålitlighet och förutsägbarhet från oss som intervjuare för att bibehålla en så hög standard som möjligt (Hassmén & Hassmén 2008, s. 124). Därför var det av betydelse att ha så liknande strukturer som möjligt vid varje enskild intervju. För att säkerställa den återkommande strukturen i intervjuerna följdes huvudsakligen intervjumallens struktur, men eftersom intervjuerna utgick från en halvstrukturerad modell kunde frågor och följdfrågornas ordning variera beroende på respondenternas svar. Vid val av metod framstod kvalitativa intervjuer som det bästa alternativet. En risk med metodvalet var dock att intervjufrågorna och syftet med studien baseras på respondenternas subjektiva uppfattningar, inte objektiva sanningar. Det finns därför en risk för att respondenternas utsagor är falska och på ett teoretiskt plan skulle varje enskilt fall behöva kontrolleras (Kvale & Brinkmann 2014, s. 301 f.). När intervjufrågorna baseras på respondenternas unika upplevelser blir deras svar beroende av individuella

perspektiv, förutsättningar och upplevelser. Det framstår som självklart att detta kan påverka studiens validitet, det är dock inte möjligt att avgöra i vilken grad.

Trots ovanstående problematik måste studien anses uppfylla kravet på validitet, särskilt med hänsyn till att det studien har till syfte att undersöka faktiskt är subjektiva uppfattningar. När en studies validitet diskuteras talar man om flertalet kriterier, bland annat trovärdighet, överförbarhet (generalisering) och forskartrovärdighet. Trovärdigheten avser bland annat att studiens resultat inte påverkas av studiens genomförande. (Hassmén & Hassmén 2008, s. 156 ff.) Detta uppfylldes genom att intervjuarna kom förberedda och undersökte det som skulle undersökas. Vidare upprätthölls trovärdigheten genom att stängda frågor som kunde styra respondenternas svar undveks och genom att egna åsikter och uppfattningar inte speglades i de följdfrågor som ställdes under intervjuerna. Överförbarhetskriteriet kan likställas med generalisering i kvantitativa studier och är alltså ett sätt att mäta huruvida ett forskningsresultat kan generaliseras till fler individer än de som varit delaktiga i studien (ibid.). Respondenterna har haft olika förutsättningar och perspektiv på en generell förändring, vilket visserligen underlättar möjligheten att dra generella slutsatser med utgångspunkt i de svar som presenterats under intervjuerna. Detta är dock inget som eftersträvats eller rekommenderas med studien, eftersom den inte ska mäta objektiva sanningar utan subjektiva uppfattningar. Slutligen möts kriteriet på forskartrovärdighet genom att studien undersöker ett fenomen som intervjuarna är intresserade av och insatta i (ibid. s. 158).

4.5. Etiska aspekter

Utifrån Vetenskapsrådets rekommendationer har fyra centrala krav presenterats för att säkerställa respondenternas säkerhet: informationskravet, samtyckeskravet, nyttjandekravet och konfidentialitetskravet (Hassmén & Hassmén 2008, s. 389 f.). Genom uppfyllandet av dessa fyra krav kunde respondenterna tilldelas god information om studiens syfte, deras roll i studien, deras rättigheter och andra aspekter som kunde påverka deras vilja att medverka i studien (Vetenskapsrådet 2018, s. 7). För att möta informationskravet skapades ett följebrev (se bilaga 2) där nödvändig information, exempelvis studiens syfte och institutionella anknytning, var tillgänglig. Detta gav respondenterna möjligheten att själva skapa sig en uppfattning om studiens innehåll och deras rättigheter. I den delgivna informationen togs också konfidentialitetskravet upp och respondenterna informerades om att alla uppgifter

skulle behandlas med konfidentialitet och att informationen skulle hanteras på ett sådant vis att enbart ansvariga undersökare hade åtkomst till materialet (ibid. s. 12). För att säkerställa att detta uppfylldes hade ingen annan än intervjuarna tillgång till ljudfilerna och vid transkribering anonymiserades respondenterna för att försäkra att ingen utomstående kunde koppla informationen till en enskild person (ibid.). Nyttjandekravet möttes genom att ansvariga personer enbart använde informationen inom ramen för forskningsändamålet och inget annat (ibid. s. 14). Slutligen uppfylldes samtyckeskravet genom att respondenterna fick signera en samtyckesblankett (se bilaga 3). Denna inkluderade information om respondenternas rätt att själva besluta om deltagande i studien, deras rätt att dra sig ur studien utan negativa konsekvenser samt att vi inte skulle sätta press på deltagarna om deras inställning till deltagandet skulle ändras under studiens gång. (ibid. s. 7 f.)

5. Resultat och analys

I enlighet med vad som informerats i metodavsnittet i denna uppsats framkom både likheter och olikheter i respondenternas svar. Med dessa likheter och olikheter som utgångspunkt skapade vi sex olika kategorier vilka fick ligga till grund för vår resultatdel. I följande avsnitt presenteras de olika kategorierna och de svar som ingår i respektive kategori. För att få en djupare förståelse och för att belysa särskilda aspekter av respondenternas inställning till den nya timplanen används även direkta citat. Här kan det vara intressant för läsaren att gå tillbaka till *Tabell 1* med jämna mellanrum för att bilda sig en uppfattning om vilka respondenter som ger vilka svar, samt deras individuella förutsättningar. Avslutningsvis analyseras kategorierna utifrån läroplansteorin.

5.1. Kategori 1 – Skolornas användning av den utökade tiden

Hur fördelning av tid och tidsanvändning såg ut för respektive respondent berodde på vilken skola de arbetade på. Respondenterna B-F hade fördelat den utökade tiden på endast årkurs 7 medan respondenterna A och G hade valt att fördela den på alla årskurser i högstadiet. Respondenterna B, E och F valde att använda den utökade tiden till två längre 60 minuters lektioner och ett kortare 35 minuters pulspass där målet var att öka elevernas fysiska aktivitet. Respondenterna C och D hade valt ett liknande upplägg med ett pass på 60 minuter och ett pass på 45 minuter, medan det tredje tillfället nyttjades till teori med lättare inslag av fysisk aktivitet. Detta upplägg innebar att syftet med det tredje lektionstillfället kunde anpassas efter behov. Respondenterna A och G hade bestämt sig för att använda tiden till att ha tre lika långa

lektioner, eftersom detta gjorde det lättare att föra en variationsrik undervisning utan att vara låsta vid ett visst lektionsinnehåll. Respondent A förklarar: ”*Samtidigt nu när vi är i det så är det otroligt skönt att kunna erbjuda högstadiet tre riktiga idrottslektioner, och inte en pulslektion. För då kan vi väva ihop idrotten och se till att de får puls ändå.*” (Respondent A).

Respondenterna A-F hade alla diskuterat ett upplägg med pulspass som ett användningsalternativ för den utökade undervisningstiden. Skolan där respondenterna B, E och F undervisade valde att behålla detta upplägg då det ansågs vara det mest rimliga upplägget för skolan. Respondent A tyckte inte att man kunde synkronisera lektionerna lika bra med pulspass, vilket var anledningen till att detta valdes bort på skolan där respondent A arbetade. Respondenterna C och D tyckte att de skulle förlora aktivitetstid på de längre lektionstillfällena om man bytte ut den nuvarande kortare teorilektionen till ett pulspass. Därför valde respondenterna C och D att ha en kortare lektion om 35 minuter där de kunde gå igenom nya uppgifter och teoretiska moment vilket innebar att de kunde spara tid på de andra två lektionstillfällena.

[...]och har vi ett tredje pass där vi kan lägga all planering så har vi liksom att de ska planera deras styrkträningssupplägg så planerar de på den här 30+ min lektion så kan de köra på de andra två lektioner och det är det som som är den stora skillnaden tycker jag som jag är så himla glad att det har blivit som det blivit för att jag slipper att sitta på den vanliga tiden som man gjorde förut och planera och så att de sitter med datorerna och är inte så effektiv om man säger så... nu slipper man det när vi är i hallen då kör vi och är ombytt och är alltid på något sätt.
(Respondent C)

Till följd av den nya och utökade timplanen upplevde alla respondenter att de nu hinner med mer i sin undervisning samt att deras möjlighet att ge eleverna mer fysisk aktivitet under skoltid har ökat. Alla respondenter såg positivt på de utökade timmarna med hänsyn till att eleverna fått mer fysisk aktivitet på schemat. Utöver den aspekten hade respondenterna B, C, E och F även baserat sina lektionsupplägg och inställning till den nya timplanen till tidigare forskning gällande idrottsämnet.

Det känns ju lite det här med när man läser allting, forskning som kommer allt mer... allt det här med Anders Hansens böcker, allt det där. Vikten av att röra på sig för liksom kropp och för knopp och hjärnan så ser jag det positivt att de faktiskt får röra på sig. (Respondent F)

Inställningarna var även lika avseende hur den utökade tiden bidrar till möjligheten att lära ut det centrala innehållet i läroplanen. Respondenterna A, B och D-G ser potentialen med den utökade tiden, men anser att det är för tidigt att uttala sig om resultaten. Respondent A ser att eleverna kan gynnas genom möjligheten att visa upp sig mer än tidigare. B, E och F anser att om de kan nyttja den utökade tiden till annat innehåll än pulspass kan eleverna och undervisningen gynnas utifrån Idrott och hälsas kursplan. Respondenterna D och G känner att den utökade tiden givit mer flexibilitet, vilket potentiellt skulle kunna hjälpa eleverna att nå kunskapskraven bättre. Respondent C ansåg att bekymret med gamla timplanen var bristen på undervisningstid och känner att den utökade tiden endast är gynnsam både för undervisningen och eleverna. Hon uttryckte skillnaden detta med citatet:

Det är ju just att vi kan knyta ihop, prata, gå upp i helikoptern och se helheten kring din hälsa som jag sa förut att man kan prata och förstå liksom ok om du får ihop din sömn, din kost och din liksom återhämtning och din rörelse, så då orkar du också att få ett bättre mattebetyg, du orkar lyssna hela dagarna och du ger dig själv förutsättningar. Dit hamnade vi aldrig annars. (Respondent C)

Alla respondenter är nöjda med nuvarande lektionsupplägg och anser att de inte kommer ändra upplägget, däremot ser respondenterna B-F inte något annat alternativ till den nuvarande lösningen. Respondenterna B, E och F tror att de kommer att fortsätta med ett pulspass-upplägg efter nuvarande förutsättningar. Om förutsättningarna förändras hade B och E kunnat tänka sig använda tiden annorlunda, vilket förmedlas av respondent B genom citatet:

Jag tror ju att liksom med ett drömscenario är att vi liksom kollegialt får bestämma hur vi vill göra men jag tror att liksom ledningen kommer ha sitt att säga också för att det måste gå schematekniskt. (Respondent B)

Utifrån respondenternas svar har tid varit den avgörande faktorn som legat till grund för hur undervisningen har utformats eller begränsats. Detta kan kopplas till Sandbergs (1996, s. 194 ff.) ramsystem då tid ingår i de organisatoriska ramarna som kan komma att påverka undervisningsprocessen för en lärare. Tiden som de olika skolorna har till sitt förfogande påverkar längden på idrottslektionerna och indirekt också valet av lektionsinnehåll. Pulspassupplägget som respondenterna B, E och F arbetar utifrån har ingen direkt koppling

till kursplanen utan kan istället kopplas till skolans uppdrag att försöka aktivera eleverna varje dag. Dessa tre respondenter har valt att utgå ordagrant från Skolverkets syfte med den nya timplanen, det vill säga att öka elevernas fysiska aktivitet och välbefinnande. Resterande respondenter har valt att använda tiden efter eget behov och egna förutsättningar för att på så sätt ha bättre möjlighet att uppfylla kunskapskraven. Det faktum att de tre olika skolor där vi utfört studien har valt olika tillvägagångssätt vid implementering av den nya timplanen går i linje med vad Linde (2014, s. 55) beskriver. Linde (ibid.) tar upp att optimala tillvägagångssätt sällan existerar i verkligheten och att tillvägagångssättet måste anpassas till verkliga situationer och begränsningar som nödvändigtvis inte tas i åtanke vid utformningen av läroplanen. Respondenternas anpassningar ger tydligt uttryck för detta. Det betyder att tid, som ingår i Sandbergs (1996, s. 194 ff.) ramsystem, verkar vara den gemensamma faktorn som avgör om lärarna hinner med både sitt lektionsinnehåll och att ge eleverna möjlighet till fysisk aktivitet. Vidare anser respondenterna att den nya timplanen inte förändrat innehållet i undervisningen eftersom detta baseras på läroplanen, men de hinner nu med mer under sina lektionstillfällen. Vad detta betyder är att respondenterna fått mer tid för samma innehåll vilket underlättat deras undervisning sett till elevernas förmåga och möjlighet att nå kunskapskraven. Trots att respondenterna anser att de hinner med mer sedan den nya timplanen infördes, anser de även att det är svårt att säga hur mycket den har påverkat deras undervisning eftersom den nyligen infördes. Därtill uttrycker respondent C att hon nu inte bara hinner med allt som står i läroplanen, utan även har tid att förbättra sin undervisning tack vare att hon har givits fler undervisningstimmar. Detta beskriver Linde (2014, s. 17) som styrgruppsteorin, vilken innebär att om läraren har ont om tid skyndar denne på undervisningen och hoppas att eleverna hinner med. Frågor ställs då till de elever som kan bekräfta att undervisningen har gett resultat och att läraren kan gå vidare till nästa undervisningsmoment (ibid.). Respondent C uttrycker alltså att hon inte behöver skynda på undervisningen, utan kan ta god tid på sig och se till att alla elever hinner med.

Sammanfattningsvis ger respondenterna uttryck för att tid och lokal påverkar valet av struktur på undervisningen, lektionstid och undervisningsplats för respondenterna B-F. Detta är i enlighet med Lindblad och Sahlström (1999, s. 93 f.) som påtalar att tid och resurs är några av de ramar som begränsar eller möjliggör undervisningen i skolan.

5.2. Kategori 2 – Problematiken kring undervisningsmiljöer

Undervisningsmiljöerna kan vara många, exempelvis idrottslokaler, närområden och simhallar. Förutom undervisningsmiljöerna kan också andra lokaler så som omklädningsrum för eleverna ha betydelse för respondenternas arbete i skolan. Respondenterna A-D, F och G antyder att det är begränsat med plats i idrottslokalerna. För två av respondenterna, C och D, ledde detta till att de delvis omfördelade den utökade idrottsundervisningen till skolans aula, vilken inte är idrottsanpassad. För att kunna ge varje klass utlovad undervisningstid trots lokalbrist gavs respondent A och G alternativet att ha en klass i veckan utomhus året runt. Respondenterna valde dock istället att inte applicera den nya timplanen på årskurs 6, varpå de kunde fortsätta hålla lektioner inomhus enligt tidigare schema. Respondenterna B, E och F hade i samband med tidpunkten för intervjuerna begränsad men tillräcklig tid i idrottshallen för all sin undervisningstid, vilket respondent E klargör med citatet:

Om jag säger såhär. Det är ingen skillnad i sig, så, just nu. Eftersom det är bara årskurs sju och att vi har fördelat...eh... att vi kör två klasser tillsammans när vi kör pulspass. Så att lokalen i sig har inte inneburit några problem och det har inte tiden som jag berättade om, undervisningstiden. (Respondent E)

Under intervjuerna framkom att den utökade timplanen inte endast innebar trängsel och tillgänglighetsproblem i idrottshallen utan även i omklädningsrummen. I skolorna där respondenterna A, B och E-G arbetar finns totalt fem omklädningsrum, varav två för vardera biologiskt kön och ett för elever som inte vill byta om med de andra eleverna. Respondenten A menar att det blir rörigare i omklädningsrummen när elever från högstadiet är närvarande eftersom de inte visar de yngre eleverna respekt. Respondenten B håller med och uttrycker sig också att de yngre åldrarna ofta inte känner sig lika trygga med exempelvis åttor i samma omklädningsrum. Respondenterna B, E och F säger att det redan i nuläget, innan den utökade timplanen är fullt implementerad, är problem med att flera klasser behöver tillgång till omklädningsrummen samtidigt. De menar att då detta sker kan det bli trångt, oroligt och köer kan uppstå till omklädningsrummen eftersom eleverna inte vill byta om med andra klasser. Respondenterna B, E och F förutser att det i samband med ytterligare implementering av timplanen kommer att bli ännu svårare att synkronisera tillgången till omklädningsrummen. Respondent F uttrycker detta med citatet:

Att det blir liksom 5 minuter efter varandra sen är det nästa lektion och nackdelen med det är ju, här hallen vi har det är ju bara två omklädningsrum för killar, två omklädningsrum för tjejer [...] Vi kan ju inte ha fler klasser som byter om samtidigt och omklädningsrummet är ganska små så det går ju inte ha två klasser som byter om samtidigt det vill säga... om en klass har precis slutat och en ska precis börja då krockar det ju. (Respondent F)

Förutsättningarna för idrottslokalerna är olika beroende på vilken skola respondenterna arbetar på. Respondenterna A och G har vid tiden för intervjun redan applicerat de utökade timmarna på schemat för årskurs 7–9 och därmed implementerat den utökade timplanen fullt ut. I nuläget går detta relativt bra med hänsyn till lokaler och tillgänglighet. De har dock behövt omprioritera undervisningstimmar och som konsekvens av den nya timplanen har de behövt minska antalet undervisningstimmar för årskurs 4–6. De uttrycker att om de ska ha möjlighet att ge alla elever den rekommenderade idrottsundervisningen kommer idrottshallens tillgänglighet inte att räcka till. I relation till ovanstående är respondenterna B, E och F skeptiska till hur implementeringen av timplanen ska fungera gällande idrottshallen i skolan där de arbetar. Kommunen hyr med jämna mellanrum ut deras idrottshall till andra skolor och respondenterna tror inte att det kommer finnas tillräckligt med tillgång till hallen för att hantera den utökade tiden kommande år. Respondenterna C och D, som redan innan timplanen utökades hade begränsat med utrymme i sin idrottshall, var delade i sina åsikter om framtiden. Respondent D tror att lokalerna kommer att räcka och att inga ytterligare problem kommer att uppkomma. Respondent C funderar på om det kan bli problem då undervisningen måste ske i andra lokaler än idrottshallen och aulan, eftersom de inte nödvändigtvis räcker när timplanen är fullt implementerad:

Så det blir som en infasning... Sen blir det ju liksom... kanske ett litet problem i form av att vi ska få in alla i någon sorts lokaler... för idrottslokalen får vi inte plats helt enkelt, det är... där är det ju fullt nu och vi vill ju inte heller för vi tycker det är bättre att vara i en klass-sal för då får de också känslan av att nu behöver vi inte behöva stressa för att vi ska springa och göra något. (Respondent C)

Det vi kan se från resultaten är att idrottslokalerna är begränsade och att tillgängligheten inte är optimal. Detta till trots har skolorna där respondenterna arbetar lyckats lösa svårigheterna med lokaltillgänglighet för tillfället. Linde (2014, s. 55) beskriver hur läroplanen utformas rationellt och statistiskt och inte tar hänsyn till den enskilda skolans förutsättningar. Av detta

kan förstås att skolorna inte alltid har möjlighet att framgångsrikt genomföra de förändringar som läroplanen kräver. Detta presenterar sig i vårt resultat genom att alla respondenterna har haft olika förutsättningar för att bemöta läroplanens krav, vilket inneburit kompromisser för att anpassa undervisningen på ett så framgångsrikt sätt som möjligt.

Av vad respondenterna har sagt uppmärksammas det även att ju tätare det är mellan lektionerna desto större problem riskeras att skapas i form av exempelvis köer till omklädningsrummen. Detta kan i sin tur verka undervisningshämmande genom exempelvis förlust av undervisningstid. Vad detta innebär är att trots att respondenterna har fått utökade undervisningstimmar för ämnet Idrott och hälsa, kan de förlora undervisningstid på grund av att det inte finns tillräckligt med ombyteslokaler för eleverna. Den förlorade undervisningstiden på grund av bristande utrymme i omklädningslokalen skulle därför kunna ses som en yttre begränsning. Detta eftersom den förlorade undervisningstiden ligger utanför lärarens kontroll och kan komma att påverka undervisningsprocessen, i enlighet med Lindblad och Sahlströms (1999, s. 75) teori.

Gemensamt för samtliga respondenter förutom respondent D, är att de är oroliga för att de inte kommer att ha tillgång till tillräckligt många lokaler när hela timplanen är fullt implementerad. Lokalens tidsmässiga tillgänglighet blir i det här fallet den yttre begränsning som kan komma att påverka respondenternas undervisningsmöjligheter. Enligt Lindblad och Sahlström (1999, s. 75) och Broady (1999, s. 114) finns ett samband mellan undervisningsramarna och läroplanens mål, där ramarna – i detta fall tid och lokal – påverkar undervisningsprocessen som ligger till grund för hur framgångsrikt läroplanens mål kan uppfyllas i respektive skola.

5.3. Kategori 3 – Tjänstefördelning och framtida anställningar

Alla respondenter visade sig vara utbildade tvåämneslärare, dock var det enbart två respondenter som vid tidpunkten för intervjuerna hade en tjänst med parallell undervisning i Idrott och hälsa samt i ett annat ämne. Majoriteten av respondenterna har i någon mån fått utökad undervisningstid i sin idrottstjänst vilket alla såg positivt på. Ingen av respondenterna uttrycker att de märkt någon större skillnad avseende deras arbetssituation, med undantag för respondent A som anser att det har gått för fort. Respondenterna B, D, E och F är av åsikten att de i dagsläget inte kan utöka sina tjänster med fler timmar. Åsikterna var delade om hur

skolorna skulle gå tillväga för att balansera den utökade undervisningstiden för högstadiet. F trodde att han eventuellt skulle behöva öka sin tjänst från 80 procent till 100 procent. Respondenterna B och C var relativt säkra på att det kommer krävas en utökning av arbetsteamet de kommande åren för att hantera den utökade timplanen. Respondenterna B, C och D tror att skolan möjligtvis istället skulle kunna justera tjänstefördelningen för andra lärare på skolan som i nuläget arbetar heltid med ett annat ämne men som innehar idrottslärarutbildning, för att på så sätt hantera den utökade undervisningstiden inom Idrott och hälsa. En liknande tanke presenterade respondenterna D och F som båda menade att de som har ett andraämne kan komma att behöva justera sina tjänster:

Men med tanke på hur det ser ut nu med den ökade idrottstimmarna då kommer det ju bli så att antingen kommer vi behöva anställa eh...mer personal till idrottslärare på ett viss antal procent, alternativt att använda lärarna...går upp i tid eller att man släpper undervisningstid i sitt andra ämne då... (Respondent E)

Som framgår av resultatet ovan är majoriteten av respondenterna funder samma över hur tjänstefördelningen kommer att se ut i framtiden. Respondenterna A och G är de enda respondenterna som inte har uttryckt någon allvarlig oro kring detta. Detta kan eventuellt bero på att skolan där de arbetar har implementerat timplanens alla timmar och därutöver är fyra heltidsanställda idrottslärare. I och med detta kommer deras arbetssituation troligen inte påverkas ytterligare inom loppet av de kommande två åren, vilket sannolikt kommer att ske för övriga respondenter. De övriga respondenterna är bekymrade över att den utökade tiden inte kommer att bli hanterbar om det inte sker en ny tjänstefördelning. Respondenterna är oroliga eftersom deras arbetssituation kommer att påverkas om skolan inte lyckas lösa tjänstefördelningen på ett bra sätt. Den utökade timplanen är ett administrativt beslut som enligt Lindblad, Linde och Naeslund (1999, s. 98) kan ses som en påverkningsfaktor vilken inverkar på undervisningsprocessens slutresultat. I och med att det är kommunens beslut som avgör hur skolorna kan handskas med tjänstefördelningen, kan tjänstefördelningen även ses som en yttre begränsning. Lärarens undervisning kan komma att påverkas beroende på hur tjänstefördelningen förändras. (Lindblad & Sahlström 1999, s. 79 ff.) Enligt både Sandberg (1996, s. 194 ff.) och Lindensjö och Lundgrens (2000, s. 25 f.) beskrivning av ramarna ingår det skollagar och riktlinjer som skolan och lärarna måste följa, där det bland annat ingår den maximala arbetstiden en lärare får jobba per år. Vad citatet ovan illustrerar är att om de yttre

faktorerna fortsätter att öka, kommer det att inte bara påverka respondenternas undervisning negativt men också annat vad som krävs inom yrket från läroplanen.

5.4. Kategori 4 – Planeringstid och möjligt samarbete med kollegorna

Planeringstiden hos respondenterna och deras kollegiala planering är olika beroende på arbetsplats men majoriteten av respondenterna tenderar ändå att vara tillfreds med sin nuvarande situation. Genomgående framkom i intervjuerna att alla respondenternas planeringstid med kollegorna oftast sker i konferenssituationer som är schemalagda och att övrig planering sker utanför den schemalagda tiden. Den schemalagda konferenstiden skiljde sig åt respondenterna emellan, men alla var tillfredsställda med den givna tiden.

Respondenterna A och G säger att de saknar gemensam planeringstid utöver konferenserna och skulle vilja ha mer gemensam planeringstid. Respondent E håller med respondent G att samplanering är viktigt för att underlätta arbetssituationen och förbättra undervisningen.

Respondenterna C och D saknar helt gemensam planeringstid utöver konferenserna men de anser inte att detta påverkar deras arbetssituation. Respondent B påpekade att planeringstiden utöver konferenserna har varit begränsad även tidigare terminer och tror inte den nya timplanen kommer förbättra den situationen. Respondenterna B, D och E uttrycker att konferenserna som de har ofta påverkas av att någon av idrottslärarna måste lämna mötet innan det har avslutats och att den gemensamma planeringstiden hämmas av detta.

Respondent E påpekade att vid situationer när ena respondenten var tvungen att prioritera andra ärenden försökte de finna en tid som ligger utanför den schemalagda konferensen vilket inte alltid gick att lösa. Respondent E är också den enda respondenten som tror att mer planeringstid kommer att ges när mer undervisningstid ska implementeras i samband med den nya timplanen.

Alltså grejen är att vi har ju varje onsdag då vi sitter och har liksom ämneskonferenser men i och med jag har två ämnen så blir det verkligen såhär... Det blir... svårt att fokusera på det ena eller det andra utan det blir olika. (Respondent E)

Utmärkande i resultatet är att tiden är begränsad och för många respondenter är konferenserna den enda schemalagda planeringstid de har tillsammans. Två respondenter kan anses ge uttryck för att ytterligare tid hade varit givande för att skapa bättre förutsättningar avseende planeringstid. Några av respondenterna upplyste att samplanering var mycket viktigt för dem men att det helt enkelt inte finns tid för det. Linde (2014, s. 64) menar att det är läraren som

ytterst kommer att påverka hur läroplanen implementeras, trots att hänsyn måste tas till de begränsningar som finns och vad som faktiskt är möjligt. I detta fall blir den begränsande faktorn för respondenterna tid i allmänhet och planeringstid i synnerhet, vilket försvårar respondenternas planeringsmöjligheter och därmed även utformningen av deras undervisning (Lindensjö och Lundgren 2000, s. 25 f.).

5.5. Kategori 5 – Den utökade timplanen ur schematekniskt perspektiv

Sett till utformningen av deras scheman efter den utökade timplanen var alla respondenter huvudsakligen nöjda. Alla respondenter påpekade att tiden mellan lektionerna var knapp men majoriteten av respondenterna upplevde det inte som ett problem. Respondenterna B och E upplevde att tiden mellan lektionerna var alldeles för kort, speciellt vid de tillfällen då de behövde byta undervisningslokal mellan idrottslektioner och lektioner i ett annat ämne. Respondenterna D och F säger att de också har kort tid mellan lektionerna, men att den är fullt tillräcklig. Respondent E påpekade att det var extra frustrerande med den korta tiden mellan lektionerna där undervisningstid går förlorad.

Så jag har en lektion som slutar tio över tio t.ex. och nästa börjar kvart över tio... Och det kanske funkar om det är engelska lektion men inte om det är idrott. För då ska de andra hinna byta om, duscha medan de andra ska byta om till idrottslektionen och då måste jag hinna öppna där emellan under... den andra lektionen liksom för eleverna för det är liksom låst. (Respondent E)

Den som, i samband med att den nya timplanen trädde i kraft, la schemat för respondenterna A, C, D och G var en före detta idrottslärare som förstod betydelsen av schemalaggnings och hade därför prioriterat schemat för Idrott och hälsa. I och med detta tyckte de att de hade fått en bra struktur på deras schema. Respondenterna B, E och F tyckte också att deras schema har blivit bättre men kunde blivit ännu bättre om de hade fått bestämma själva. En av huvudanledningarna till att respondent D ansåg schemat vara optimalt i år var för att klasserna hade placerats i block. Det innebar enligt respondent D att de försökte hålla ihop alla sjuor, åttor eller nior med varandra, vilket han menar underlättar logistiskt. Genomgående under intervjun förklarade respondent D att när klasser i samma årskurs har lektioner efter varandra sparar han som lärare tid – utrustning behöver inte nödvändigtvis flyttas och eleverna som möter varandra i omklädningsrummen känner varandra. På skolan där respondent A och G arbetar användes inte blocksystematiken ovan på samma sätt som för

respondent D. De hade därför löst logistiken så att de i så många fall som möjligt kunde undervisa elever i samma årskurser på vardera sida av idrottshallen.

Vid intervjuerna med respondenterna B, E och F framkom det att schemalaggningsen inte alls hade tagit hänsyn till årskurserna vilket respondent E förmedlar:

Redan nu så är det att vissa klasser som ska ha idrott vägrar gå in och byta om för att en annan klass ska duscha efter ett idrottspass och där blir ju liksom lektionen försenad. (Respondent E)

Alla respondenter, utom C och D som använder blocksystematiken, upplever att den nya timplanen har försvårat sammanhållningen av årskursernas lektionstillfällen.

Under intervjuerna beskrev några av respondenterna att de upplevde att tiden mellan lektionerna var alldeles för kort, medan några andra respondenter som har lika mycket tid till sitt förfogande, upplevde att det fungerade bra. Utmärkande var att de som upplevde att tiden var tillräcklig undervisade endast i Idrott och hälsa medan de som upplevde att tiden var knapp var tvåämneslärare. Detta tyder på att tid är en större påverkningsfaktor för respondenterna som är tvåämneslärare, då schemalaggningsen inte hade tagit hänsyn till tiden det tar för läraren att förflytta sig mellan idrottslokalen och annan lokal på skolan. Den förlorade undervisningstiden kan enligt Broady (1999, s. 114) påverka undervisningsprocessen och därmed även undervisningsresultaten i form av elevernas kunskapsbehållning.

Det som kan utläsas av ovan är att det viktigaste ur schematekniskt perspektiv är struktur. Studiens resultat tyder på att de respondenter med väl samordnat schema, där klasser i samma årskurs har undervisning i anslutning till varandra, ser sitt schema som välfungerande. Som exempel kan ges användningen av blocksystemet som respondent D beskriver. När klasserna synkroniseras underlättar det lärarnas arbetssituation eftersom förberedelserna inför respektive lektion minimeras. Respondenterna ger även uttryck för att eventuella störningar i omklädningsrummen kan minska till följd av att eleverna känner varandra och därför är tryggare med varandra. Skolan har, med de förutsättningar som de givits, genom blocksystemet löst ett logistikproblem som uppkommit. Detta kan enligt Lindensjö och Lundgren (2002, s. 26 f.) ses som att skolan inte är en mekanisk styrprocess utan personalen i skolan kan själv strukturera och utforma till exempel schemat för att anpassa deras

undervisning till bästa behov. Även skolorna där respondent A, C, D och G arbetar (Skola 1 och 3, se Tabell 1) har utformat sin undervisning enligt egna preferenser, genom att de prioriterar schemalaggningsen av idrottsundervisningen före schemalaggningsen av andra ämnen.

5.6. Kategori 6 – Budgetförändringar och materialslitage

Utöver de påverkningsfaktorer som finns innanför skolans väggar har respondenterna även gett uttryck för mer indirekta påverkningsfaktorer, däribland politiska beslut. Fem av respondenterna, B-F, arbetar i ett område där kommunen har infört besparingskrav vilket har lett till en begränsad budget under hösten år 2019. Respondent F tror att den minskade budgeten kan komma att påverka hur skolan faktiskt bedriver sin idrottsundervisning. Respondenterna A och G beskriver istället att de har haft god tillgång till ekonomiska förutsättningar under hösten. Respondenterna är dock eniga om att det inte har skett någon budgetökning för att hantera den ökade undervisningstiden i hallarna. Respondenter A, E, F och G spekulerar alla i att slitaget av utrustningen kommer att öka till följd av den ökade timplanen då antalet lektioner kommer att bli fler.

Självklart blir det slitage, det är ju fler lektioner. Materialet kommer ju att användas kanske fler gånger mycket av det. Så det blir väl större slitage, självklart. [...] Och där tror jag, tycker inte vi riktigt att...den budget vi har inte riktigt är helt väl anpassad utefter det vi faktiska ska kunna bedriva då. (Respondent F)

Respondenterna C och D har inte ökat sitt nyttjande av material i idrottshallen i samband med implementerade av den nya timplanen, och de tror inte heller att materialslitaget kommer att öka. Däremot spekulerade respondent D att aulan, som används för den utökade idrottsundervisningen, kommer att påverkas i och med att den inte är idrottsanpassad.

Resultatet kan läsas så att det är skolans ekonomiska förutsättningar som sätter ramen för hur väl den nya timplanen kan implementeras i respektive skola. Eftersom skolans budget är ett resultat av politiska beslut ligger denna förutsättning utanför lärarens och skolans kontroll. Lindbladh, Linde och Naeslund (1999, s. 98) beskriver att politiska beslut är en av de ramfaktorer som kan komma att påverka idrottslärares arbete genom exempelvis otillräcklig budget. Detta har visat sig i resultaten då fem av sju respondenter har fått besparingskrav i skolan och de övriga har samma budget som innan trots utökad undervisningstid. Ingen av

respondenterna anser att slitaget på utrustning och hall är ett problem i nuläget, trots den nya timplanen. Däremot tror majoriteten att slitaget på utrustningen kommer att öka på grund av den utökade timplanen. De tror dock inte att skolorna kommer att få utökad budget för att hantera det möjliga ökade slitaget på utrustning och hall. Som citatet ovan tyder på är budgeten inte anpassad för de undervisningsförutsättningar som skaparna av läroplanen förväntar sig från skolorna. Linde (2014, s. 55) menar att det ofta krävs kompromisser gällande realiseringen av läroplanen för att det ska vara möjligt att uppnå läroplanens mål. Sammanfattningsvis ger respondenterna uttryck för en viss ekonomisk oro eftersom utökning av budget inte skett. Den nya timplanen framstår som ekonomiskt krävande vilket kan försvåra de kompromisser som Linde (2014, s. 55) nämner.

6. Diskussion

I följande avsnitt diskuteras respondenternas upplevelser kring undervisning och arbetsbelastning utifrån tidigare forskning och de resultat som har presenterats. Avsnittet delas in i två delar. Den första delen behandlar hur respondenterna upplever att den nya timplanen påverkar deras undervisning samt deras tankar kring hur påverkan kan se ut i framtiden. Den andra delen av diskussionen kommer istället att behandla respondenternas arbetsbelastning och hur denna har förändrats. Även denna del avslutas med respondenternas tankar om framtiden. Därefter diskuteras metoden och vad som kunde ha gjorts annorlunda i studieprocessen samt reliabilitet och validitet. Då detta diskuteras tas hänsyn till att syftet med studien var att undersöka hur idrottslärare i årskurs 7–9 i Stockholm upplevt att den nya timplanen från hösten 2019 påverkat samt kan komma att påverka deras idrottsundervisning och arbetsbelastning.

6.1. Resultatdiskussion

Samtliga respondenter är överens om att den nya timplanen har gynnat deras undervisning på ett eller annat sätt. Intressant att uppmärksamma är att det enbart är en respondent som upplevt att kvalitén i undervisningen verkligen har förbättrats tack vare den utökade tiden. Utifrån Morgon och Hansens (2008, s. 510 ff.) resultat, där tid var den största begränsningen för att uppnå en god kvalitet på idrottsundervisningen, förväntade vi oss att den utökade timplanen skulle innebära en tydligare förändring i respondenternas undervisningskvalitet eftersom mer tid hade givits dem. Dock måste det tas i åtanke att den utökade timplanen enbart hade varit applicerad i verksamheten i två och en halv månad vid intervjutillfällena.

Detta kan vara otillräcklig tid för att uppmärksamma eventuella förändringar. Graden av förändring kommer sannolikt inte att kunna bedömas förrän timplanen varit fullt implementerad under en längre tid.

Samtliga respondenter har informerat oss om att de inte fått några utökade ekonomiska resurser och två skolor (Skola 2 och 3, se *Tabell 1*) har fått köpstopp. En utökning av resurser är avgörande för om lärarna kan lyckas hjälpa eleverna att nå sina kunskapsmål (McCaughy et al. 2006, s. 222). Våra resultat visade trots detta att de ekonomiska förutsättningarna i nuläget är hanterbara för alla respondenter. Däremot diskuterade majoriteten av respondenterna att det kommer krävas ytterligare tillförsel av ekonomiska resurser för att hantera ytterligare ökning av timmar i idrottsundervisningen. Tillförsel av ekonomiska resurser är även något som Piipari (2014, s. 478) lyfter fram som avgörande för att skolorna ska kunna hantera utvecklingen. Det framstår enligt oss som självklart att om undervisningstiden ökar bör även kostnaderna för utrustning, material och lokal öka. Även Kougimtzis och Patriksson (2007, s. 111 ff.) styrker denna inställning då de framhåller att de ekonomiska förutsättningarna har en avgörande roll i diverse undervisningsmoment. På grund av besparingskraven som flera av respondenternas arbetsplatser har fått, kan deras möjligheter att ersätta idrottsutrustning begränsas. Den utökade timplanen kan leda till potentiella kostnadsökningar på grund av att fler undervisningstimmar innebär mer frekvent användning av utrustningen, vilket i sin tur kan resultera i mer slitage. Draget till sin spets kan undervisningen bli lidande om utrustningen till slut inte kan användas. Rimliga ekonomiska resurser framstår därför som avgörande för hur väl den nya timplanen kommer kunna bidra till bättre undervisning för eleverna.

I studiens resultatredovisning synliggörs att valet av lektionslängd och lektionsinnehåll för de olika respondenterna begränsats utifrån de förutsättningar skolorna har. Dessa förutsättningar kan exempelvis vara lokaler, schematekniska möjligheter, budget och tjänstefördelning. Precis som Evenson, Ballars och Ammerman (2009, s. 235 f.) påpekade i sin studie är det många skolor som helt enkelt inte har tid i schemat för extra idrottsaktiviteter. Gemensamt för alla respondenter är att de har valt att fördela den totala tiden till tre lektionstillfällen istället för två. Uppdelning av färre längre idrottslektioner till flera kortare har i en annan studie visat sig skapa problem för idrottslärare genom exempelvis bristande lokalutrymme och otillräcklig utrustning (Rainer et al. 2012, s. 436 f.). Vi kan se en likhet mellan vad denna studie

presenterade och vårt resultat, då alla våra respondenter upplevde att det har blivit eller kommer uppstå lokalbrist till följd av den nya timplanen och de ökade lektionstillfällena. Däremot tror ingen av respondenterna att det bristande lokalutrymmet kommer att påverka deras lektionsupplägg, det vill säga vad som faktiskt görs under lektionstillfällena. Vi vill även lyfta att bristande lokalutrymme kan innebära att respondenterna måste omvärdera sina undervisningsprocesser för att uppnå undervisningsmålen. En liknelse kan göras med Koustelios och Tsigilis (2005, s. 193) som diskuterar att bristande tillgång av lokaler kan leda till att det kommer krävas mer av lärarna på grund av risken för ökade krav på flexibiliteten i deras undervisning.

Skola 3 (se *Tabell 1*) hade, innan den utökade timplanen infördes, maximerat nyttjandet av deras idrottshall och de var i samband med timplanens införande tvungna att lägga den utökade undervisningen i en icke idrottsanpassad lokal. Mäkelä, Hirvensalo och Whipps (2012, s. 236) studie visar att idrottslärare har upplevt svårigheter att uppnå kunskapskraven om lokalerna har varit begränsade. Dock menar de två respondenterna från Skola 3 att deras förutsättningar har blivit bättre och de tror att förändringarna kommer hjälpa eleverna att nå sina kunskapskrav, trots att de inte har fått någon ökad undervisningstid i idrottshallen. Vi tolkar svaren från resterande respondenterna att de upplever att schemat inte är lika optimalt i år som det har varit tidigare. Här tycker vi att det är intressant att betona att de respondenter som har varierad lektionslängd till följd av den nya timplanen upplever att schemat inte är lika optimalt som tidigare på grund av sämre synkronisering mellan årskursernas idrottscheman. Det här har lett till störningar i och i anslutning till omklädningsrummen, vilket kan stjäla undervisningstid från respondenterna. McKenzie et al. (2000 s. 250 ff.) presenterade en studie som bekräftar detta. Studien visade att komplikationer i omklädningsrummet riskerade att ta tid ifrån undervisningen (ibid.).

Resultatet visar att majoriteten av respondenterna inte tror att de kommer att få mer gemensam planeringstid utöver de schemalagda konferenserna. Vad det här innebär är sannolikt att respondenterna kommer att få mer undervisning men har kvar den befintliga planeringstiden. Utifrån de uppgifter som respondenterna har lämnat kan det diskuteras om den nya timplanen kanske innebär mindre planeringstid för vissa av respondenterna, i alla fall utöver konferenstid. Fraser-Thomas och Beaudin (2002, s. 257) visar att förlorad samplaneringstid kan leda till förlorad reflektionstid, vilken behövs för att lärarna kollegialt

ska kunna förbättra kvalitén på undervisningen. Utifrån vårt resultat tror vi att tvåämneslärarna och deras kollegor kommer att påverkas mest av den nya timplanen. Detta då tvåämneslärare måste prioritera andraämnet vissa veckor och därför kan utebli från flera idrottskonferenser. Om vårt antagande är korrekt kommer det ytterst att vara eleverna som påverkas, eftersom deras undervisningskvalitet blir lidande om deras lärare inte har tillräcklig planerings- och reflektionstid. Svaret på den första frågeställningen som vår studie är avsedd att besvara, ”På vilket sätt upplever idrottslärare i årskurs 7–9 att den nya timplanen påverkar deras idrottsundervisning?” kan därmed sammanfattas enligt följande. De flesta av våra respondenter ser positivt på implementerandet av den nya timplanen, trots att de haft olika förutsättningar avseende möjligheten att implementera timplanen. Det gemensamma argumentet som framhållits är att timplanen gett respondenterna mer undervisningstid tillsammans med eleverna och därför i större utsträckning kan hjälpa dem att uppnå kunskapskraven. Det framstår dock som att tvåämneslärare kommer att påverkas av den nya timplanen i större utsträckning än ämneslärare i Idrott och hälsa, eftersom det tar extra tid för läraren att förflytta sig mellan idrottslokalen och annan lokal på skolan.

Om vi istället ser till resultatet för respondenternas arbetsbelastning är bilden en annan. Gemensamt för respondenterna är att de anser att den nya timplanen för ämnet Idrott och hälsa innebär att de i större utsträckning har tid att arbeta mot kursplanens mål. Att respondenterna givits mer tid för att arbeta med innehållet i kursplanen är fördelaktigt. Smith och Wai Leng (2003, s. 212 f.) menar att bristande undervisningstid och höga förväntningar från staten kan leda till en ohållbar situation och möjligen utbrändhet hos idrottslärarna. I relation till detta blir även Kougioumtzis, Patriksson och Stråhlmans (2011, s. 121) studie intressant, där de presenterar att det finns ett glapp mellan de krav lärare har på sin undervisning och vad de faktiskt hinner med. Den utökade undervisningstiden som givits våra respondenter bör enligt ovanstående studier innebära minskad arbetsbelastning. Att så är fallet har vi dock inte fått bekräftat av våra respondenter, kanske för att den nya timplanen inte varit i bruk tillräckligt länge för att effekten på arbetsbelastningen ska kunna uppskattas. Hänsyn ska också tas till att timplanen inte är fullt implementerad i alla skolor ännu och att en rättvisande bild av hur arbetsbelastningen kommer att se ut inte kan ges i dagsläget. Respondenterna i vår studie ger istället en delad bild, där några inte har gett uttryck för förändrad arbetsbelastning alls och andra menar att arbetsbelastningen har blivit bättre, det vill säga minskat. På grund av det tvetydiga resultatet kan ett säkert svar på vår frågeställning

”På vilket sätt upplever idrottslärare i årskurs 7–9 att deras arbetsbelastning har förändrats sedan den nya timplanen infördes?” inte ges. Vi behöver därför utgå ifrån att svaret på frågeställningen beror på hur timplanen har implementerats och vilka förutsättningar den enskilda skolan respektive anställda lärare har.

Ökad arbetsbelastning på grund av bristande undervisningslokaler har inte heller kunnat konstateras i vår studie. Även om många av respondenterna påpekade att tillgången till olika undervisningslokaler var näst intill otillräcklig var det ingen som ansåg att detta inneburit ökad arbetsbelastning. Detta förvånade oss eftersom Koustelios och Tsigilis (2005, s. 193) menar att vid bristande tillgång av lokaler ökar arbetsbelastningen och påverkar undervisningen hos idrottslärarna. Vi noterade dock att några av respondenterna var oroliga för hur det kommer att se ut i framtiden. För skola 2 är framtiden oklar eftersom deras idrottshall hyrs av kommunen vilket lett till att de delar hallen med två andra skolor. Tillgången till hallen kan därmed bli problematisk i framtiden då Skola 2 sannolikt behöver utöka sin tid i hallen. DeCorby et al. (2005, s. 213 f.) fann att skolor som delar hall med andra skolor upplever svårigheter vid undervisningen eftersom tidigare användning av lokal och utrustning ligger utanför deras kontroll när andra har tillgång till lokalen. Den risk som Skola 2 står inför är att undervisningstid går förlorad på grund av hur de andra skolorna använder idrottshallen och att respondenterna behöver vara mycket flexibla i sin lektionsplanering. Om planerad undervisningen hindras på grund av exempelvis felplacerad eller borttappad utrustning ökar givetvis respondenternas arbetsbelastning genom dubbelplanering. De begränsningar detta skapar innebär därmed att de schematekniska aspekterna måste vara väl genomtänkta i förhållande till den givna situationen. Även Mäkelä och Hirvensalo (2015, s. 393) lyfter fram betydelsen av att ha ett välstrukturerat schema för lärarna då det kan minska deras arbetsbelastning.

Gemensamt för de respondenter som ännu inte har applicerat den fullständiga timplanen är att de tror att en ytterligare anställning kommer att behövas, alternativt att en omfördelning av befintliga tjänster behöver ske för att hantera förändringarna. Med utgångspunkt i det vi diskuterat ovan om arbetsbelastning anser vi dock att sannolikheten för att ytterligare anställning sker är tveksamt, framför allt av ekonomiska skäl. Det framstår inte som ekonomiskt försvarbart att anställa ytterligare idrottslärare om befintliga lärare inte har någon förändrad arbetsbelastning. Något som dock talar för en ytterligare anställning är att utrymme

ges till återhämtning när fler lärare delar på arbetsbördan. Detta tas även upp av Mäkelä och Hirvensalo (2015, s. 393) som menar att goda marginaler mellan lektionerna har visat sig kunna minska arbetsbelastning och lärarnas möjlighet för ökad återhämtning. Svaret på vår sista frågeställning, ”Hur tror idrottslärare i årskurs 7–9 att deras arbetssituation kommer att se ut när timplanen är fullt implementerad?”, är beroende av frågan om ytterligare anställningar sker. Av respondenterna har vi förstått att de är oroliga för att arbetsbelastningen kommer att bli för hög om ytterligare anställningar inte görs. Å andra sidan tror de att situationen utvecklas till det bättre både för lärare och elever om respondenterna ges möjlighet att hantera förändringarna på ett konstruktivt sätt.

6.2. Metoddiskussion

Metoden som valdes ansåg vi var den mest lämpade för studiens syfte då vi var ute efter respondenternas upplevelser av hur den nya timplanen hade påverkat respondenterna på deras arbetsplatser. Av denna anledning valdes kvalitativa intervjuer för att få tillgång till informationen som krävdes för vidare transkribering och databearbetning. Vi hade som utgångspunkt att vi båda skulle närvara vid varje intervjutillfälle för att på så sätt ha möjlighet att ställa följdfrågor och säkra att utförandet skedde enligt metodens riktlinjer (Hassmén & Hassmén 2008, s. 254). Vid två tillfällen kunde vi dock inte närvara båda två. Vid intervju med respondent E och G var därmed enbart en av oss närvarande. Det som kunde ha utförts annorlunda var därför hur vi som intervjuare agerade under intervjuerna och att vi båda två faktiskt närvarade. Rimligtvis borde inte faktorn att enbart en intervjuare var närvarande påverka resultatet och validiteten. En risk som dock skulle kunna finnas när enbart en intervjuare är närvarande skulle kunna vara att den enskilda intervjuaren inkluderar egna åsikter i frågorna som den andra intervjuaren möjligen hade kunnat förhindra. En ytterligare risk hade kunnat vara att inte ställa tillräckligt med följdfrågor eller att intervjuaren missar att ställa följdfrågor för att få fördjupade svar av respondenterna. Detta skulle i sin tur kunna påverka validiteten och kvalitén på intervjuerna.

Något som är intressant att lyfta är att respondent E, som intervjuades med endast en intervjuare, är den enda respondenten som inte hade mejlkontakt med oss innan studiens genomförande. I enlighet med vad som beskrivs i metodavsnittet ovan var respondent E:s deltagande spontant, men intervjun inbokades först ett par dagar efter första kontakt. Viktigt att påpeka är dock att intervjun med respondent E skedde på samma sätt som med övriga

respondenter. Denne fick möjlighet att läsa igenom följebrev och samtyckesblankett innan deltagandet fastställdes och först efter signering av samtyckesblankett inleddes intervjun på samma sätt som vid de i förväg planerade intervjuerna. Det faktum att respondent E inte fick information via mejl innan intervjun bör därmed inte spela någon roll för det slutgiltiga resultatet av studien.

Något som uppmärksammades vid transkriberingen var att följdfrågor med fördel kunde ha ställts oftare. I samband med att vi ställde följdfrågor fick vi djupare och mer reflekterande svar från respondenterna, vilket underlättade analysen i förhållande till vårt syfte och våra frågeställningar. I efterhand kan alltså konstateras att vi hade behövt avvika från intervjumallen oftare. Trots att följdfrågorna ibland saknades ansåg vi ändå att intervjumallen fungerade bra och gav oss de svar vi behövde för att utföra en analys på den insamlade informationen. Det som också hade varit av relevans hade varit att försäkra oss om att det fanns lugna lokaler där det var möjligt att garantera ostörda intervjuer. Vid två tillfällen avbröts intervjuerna och avbrottet kan möjligen inneburit att viss information uteblivit då respondenten och intervjuaren kan ha "tappat tråden" under tiden för intervjun. Om så är fallet bör detta ha uppdagats vid transkriberingen, vilket inte har gjort. Det går dock inte att fullständigt utesluta risken att viss information gått förlorad.

Vi valde att hitta respondenter genom ett bekvämlighetsurval baserat på de kontakter vi hade i Stockholms skolor innan studiens genomförande. För att få en mer heterogen grupp att intervjua hade urvalet kunnat göras annorlunda. Exempelvis hade antalet skolor kunnat prioriteras istället för antalet respondenter, eftersom sju olika skolor sannolikt gett ett mer varierat resultat. Det hade också varit intressant att skifta socioekonomiska förutsättningar för skolorna. Då bekvämlighetsurvalet tog oss till två kommuner med goda socioekonomiska förutsättningar kan resultatet komma att färgas av detta. En fördel med de förutsättningar som gavs oss med anledning av bekvämlighetsurvalet var dock att respektive skola faktiskt blev jämförbar utifrån ett socioekonomiskt perspektiv. Så hade sannolikt inte varit fallet om skolorna haft vitt skilda förutsättningar. Trots de begränsningar som denna studie haft har respondenterna haft skilda uppfattningar och därmed har underlaget varit tillräckligt för att faktiskt dra trovärdiga slutsatser. Med ovanstående i åtanke framstår det som att studien uppfyller de krav som kan ställas på validitet, trots det begränsade antalet skolor.

6.3. Slutsats

Respondenternas helhetsbild av den nya timplanen är positiv och de ger uttryck för att de utökade undervisningstimmarna bidrar till att respondenterna enklare kan hjälpa eleverna att uppnå kunskapskraven. Den utökade undervisningstiden i relation till den oförändrade läroplanen synes ha bidragit till en ökad flexibilitet avseende tidsanvändningen i undervisningen. Det tydligaste exemplet på förändringen presenterades av tvåämneslärarna, som upplevde att det ibland blev ont om tid då de behövde förflytta sig mellan idrottslokalen och annan lokal på skolan. Studiens resultat ger uttryck för att tid är en av de viktigaste ramfaktorer som påverkar idrottslärares arbetsituation. Upplevelsen av arbetsbelastningen ter sig i övrigt i princip oförändrad för alla respondenter, men upplevelsen kan variera beroende på hur timplanen har implementerats och vilka förutsättningar den enskilda skolan respektive anställda lärare har. Respondenterna uttrycker en viss oro inför framtiden. Den nya timplanen innebär sannolikt mer slitage på utrustning och en viss trängsel i undervisningslokalerna samt lokaler i anslutning till dessa. Materialkostnader och lokaler har i studien presenterats som två viktiga ramfaktorer vilka kan påverka skolornas förutsättningar att hantera den nya timplanen. Det framstår ännu som oklart hur skolorna framgångsrikt ska hantera de ökade undervisningstimmarna utifrån den enskilda skolans förutsättningar.

6.4. Fortsatt forskning

Då den nya timplanen infördes under hösten 2019 och vi utförde studien relativt kort efter införandet, finns risk att timplanens inverkan på skolornas verksamhet inte gjort sig tydlig än. För att få en komplett bild av de förändringar, problem och möjligheter som den nya timplanen innebär behövs en uppföljning av vår studie. Denna kan med fördel göras efter att hela timplanen är införd hösten 2021 och då med ett större antal skolor. Något som bör väga extra tungt vid framtida studier är på vilket sätt och med vilka förutsättningar skolorna har hanterat situationen med undervisningslokaler, eftersom detta visat sig vara en komplicerad fråga för respondenterna i vår studie. Det vore även intressant att genomföra en liknande studie i andra delar av Sverige för att göra en geografisk jämförelse.

Referenslista

Otryckta:

Intervju, Respondent A. 2019-11-12

Intervju, Respondent B. 2019-11-15

Intervju, Respondent C. 2019-11-15

Intervju, Respondent D. 2019-11-15

Intervju, Respondent E. 2019-11-18

Intervju, Respondent F. 2019-11-21

Intervju, Respondent G. 2019-11-25

Tryckta källor:

Broady, D. (1999). Det svenska hos ramfaktorteorin. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 4(1), ss 111–121.

Byra, M. & Coulon, S.C. (1992). The Effect of Planning on the Instructional Behaviours of Preservice Teachers. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 13, ss. 123–139.

Dahllöf, U. (1999). Det tidigare ramfaktorteoretiska tänkandet. En tillbakablick. *Pedagogisk Forskning i Sverige*, 4(1), ss 5–29.

DeCorby, K., Halas, J., Dixon, S., Wintrup, L., & Janzen, H. (2005). Classroom Teachers and the Challenges of Delivering Quality Physical Education. *Journal of Educational Research*, 98, ss. 208-220.

Diette, T.M. & Raghav, M. (2018). Do GPAs Differ Between Longer Classes and More

Frequent Classes at Liberal Arts Colleges? *Research in Higher education*, 59(4), ss. 519-527.

Evenson, K.R., Ballard K., Lee G. & Ammerman, A. (2009). Implementation of a school-based state policy to increase physical activity. *Journal of School Health*, 79(5), ss. 231-238.

Fraser-Thomas, J.L. & Beaudoin, C. (2002). Implementing a Physical Education Curriculum: Two Teachers' Experiences. *Canadian Journal of Education*, 27(2-3), ss. 249-268.

Jenkinson, K.A. & Benson, A.C. (2010). Barriers to Providing Physical Education and Physical Activity in Victorian State Secondary Schools. *Australian Journal of Teacher Education*, 35(8), ss. 1–17.

Kougioumtzis, K. & Patriksson, G. (2007). Framing physical education in Greek and Swedish schools. *International Journal of Physical education*, 3, ss. 91—135.

Kougioumtzis, K., Patriksson, G. & Stråhlman, O. (2011). Physical Education teachers' professionalization: A review of occupational power and professional control. *European Physical Education*, 17(1), ss. 111-129.

Koustelios, A. & Tsigilis, N. (2005). The relationship between burnout and job satisfaction among physical education teachers: a multivariate approach. *European physical education review*, 11(2), ss. 189–203.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Lindahl, K. (2019). Idrottslärarna efter nya timplanen: Vi jobbar mer än någonsin. *Skolvärlden*. <https://skolvarlden.se/artiklar/idrottslararna-efter-nya-timplanen-vi-jobbar-mer-nagonsin> [2019-12-25].

Lindblad, S., Linde, G. & Naeslund, L. (1999). Ramfaktorteori och praktiskt förnuft. *Pedagogisk Forskning i Sverige*, 4(1), ss. 93–109.

Lindblad, S. & Sahlström, F. (1999). Gamla mönster och nya gränser. Om ramfaktorer och klassrumsinteraktion. *Pedagogisk Forskning i Sverige*, 4(1), ss 73–92.

Linde, G. (2012). *Det ska ni veta! En introduktion till läroplansteori!* 3., [rev.] upplagan. Lund: Studentlitteratur.

Lundvall, S. & Meckbach, J. (2008). Mind the gap: physical education and health and the frame factor theory as a tool for analysing educational settings. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 13(4), ss. 345—364.

McCaughy, N., Martin, J., Kulinna, P.H. & Cothran, D. (2006). What makes teacher professional development work? The influence of instructional resources on change in physical education. *Journal of In-service Education*, 32(2), ss. 221—235.

McKenzie, T.L., Marshall, S.J., Fallis, J.F. & Conway, T.L. (2000). Student Activity Levels, Lesson Context, and Teacher Behaviour during Middle School Physical Education. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 71(3), ss. 249 – 259.

Morgan, P.J. & Hansen, V. (2013). Classroom Teachers' Perceptions of the Impact of Barriers to Teaching Physical Education on the Quality of Physical Education Programs. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 79(4), ss. 506–516.

Mäkelä, K. (2014). P.E. teachers' job satisfaction, turnover, and intention to stay or leave the profession. *Studies in Sport, Physical Education and Health* 208. Finland: University of Jyväskylä

Mäkelä, K. & Hirvensalo, M. (2015). Work Ability of Finnish Physical Education Teachers. *The Physical Educator*, 72 (Special Issue), ss. 379-393.

Mäkelä, K., Hirvensalo, M. & Whipp P.R. (2012). Should I Stay or Should I Go? Physical Education Teachers' Career Intentions. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 85(2), ss. 234-244.

Nordgren, K., Kristiansson, M., Liljekvist. & Bergh, D. (2019). *Lärares planering och efterarbete av lektioner: Infrastrukturer för kollegialt samarbete och forskningssamverkan*. Karlstads universitet.

Piipari, S.Y. (2014). Physical Education Curriculum Reform in Finland. *Quest -Illinois-National Association for Physical Education in Higher Education*, 66(4), ss. 468-484.

Rainer, P., Cropley, B., Jarvis, Stuart. & Griffiths, R. (2012). *From policy to practice: the challenges of providing high quality physical education and school sport faced by head teachers within primary schools*, 17(4), ss. 429-446.

Sandberg, B. (1996). *Musikundervisningens yttre villkor och inre liv. Några variationer över ett läroplansteoretiskt tema*. Stockholm.

Skolverket (2019-08-27). *Timplan för grundskolan*.

<https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/laroplan-och-kursplaner-for-grundskolan/timplan-for-grundskolan#Mermatematikochidrottochhalsa> [2019-10-22].

Skolverket (2018a). *Redovisning av uppdrag om mer rörelse i skolan, fördelning av timmar i Idrott och hälsa i grundskolan* (U2018/1430/S). Stockholm: Skolverket.

Skolverket (2018b). *Konsekvensutredning avseende förslag till utökning av timtiden för ämnet Idrott och hälsa i grundskolan* (U2018/01430/S). Stockholm: Skolverket.

Skolverket (2018c). *Konsekvensutredning avseende förslag till utökning av den garanterade undervisningstiden för ämnet Idrott och hälsa i specialskolan* (U2018/02965/S). Stockholm: Skolverket.

Smith, D. & Leng, G.W. (2003). Prevalence and Sources of Burnout in Singapore Secondary School Physical Education Teachers. *Journal of teaching in physical education*, 22(2), ss. 203-218.

Sollerhed, A.C. & Ejlertsson, G. (2008). Physical benefits of expanded physical education in primary school: findings from a 3-year intervention study in Sweden. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in sport*, 18, ss. 102–107.

Timplanedlegationen (2005). *Utan timplan – för målinriktat lärande* (SOU 2005:101). Stockholm: Regeringskansliets förvaltningsavdelning. [2019-10-24]

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer: inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*, Stockholm: Vetenskapsrådet.

Warren, L.L. & Muth, K.D. (1995). Common planning time in middle grades schools and its impact on students and teachers. *Research in Middle Level Education Quarterly*. 18(3), ss. 41–58.

Intervjumall

Introduktionsfrågor

- Hur länge har du arbetat som idrottslärare?
- Undervisar du enbart i Idrott och hälsa eller är du flerämneslärare?
  - Vilken fördelning?

Frågor gällande timplanen:

- Berätta lite om den nya timplanen och vad den innebär för dig som lärare.
- Den nya timplanen infördes i höstas, hur många fler minuter har de olika årskurserna fått ta del av?
  - Hur många klasser av de du undervisar har påverkats av förändringen?
- Hade du ett val gällande utdelningen av minuterna eller var minuterna ”märkta” för en särskild årskurs?
  - Hade du valt annorlunda?
- Hur har ni valt att fördela tiden, mer tid till varje lektion eller en helt ny separat lektion?
  - Varför har ni valt att göra som ni gjort?

Frågor gällande undervisning:

- Upplever du att det tidigare funnits några faktorer som påverkat din möjlighet att bedriva undervisning?
  - Vilka?
  - Hur ser det ut nu?
- Hur har er utrustning påverkats?
  - Uthyrning och slitage
  - Har ni fått ökade resurser sett till den ökade tiden
- Upplever du att den utökade tiden har hjälpt eleverna att nå kunskapskraven?
- Hur/har du möjlighet att utforma din undervisning när den utökade timplanen är fullständig applicerad?

- Tror du att resurserna (lokal, utrustning) kommer att räcka för din och dina kollegors undervisning när hela timplanen appliceras?
  - Hur tror du ni/skolan kommer att lösa det?
- Hur har din planeringstid tillsammans med dina kollegor påverkats?
  - Hur tror du det kommer se ut när hela timplanen är applicerad?

Frågor gällande arbetsbelastning:

- Har den nya timplanen inneburit en förändring i ditt eget schema?
  - Vad är det för förändringar?
  - Upplever du förändringarna som positiva eller negativa?
    - Hur upplever du detta?
- Hur upplever du tiden mellan lektionerna?
  - Hinner ni plocka undan?
  - Har din tid för lektionsplanering blivit förändrad? På vilket sätt då?
  - Ligger material kvar i lokalen?
- Under de kommande två åren kommer ytterligare tid att ges till dig och de klasserna du undervisar. Hur tror du att det kommer att påverka din arbetsbelastning gällande planeringstiden, återhämtningstid etc etc?
- Skolverket har räknat ut att det kommer att krävas 1,7 heltidstjänst för att täcka timmarna. Hur tror du att den tiden kommer att fördelas? Mellan befintliga lärare? Ny tjänst?
  - Vad tror du blir den bästa lösningen?

Följebrev

Gymnastik- och idrottshögskolan

Förfrågan om att delta i vår studie gällande den nya timplanens påverkan på idrottslärares undervisning och arbetsbelastning

Vi är två ämneslärarstudenter på Gymnastik och Idrottshögskolan som skriver vårt självständiga arbete på avancerade nivå. Genom denna studie vill vi behandla din uppfattning och erfarenhet av den nya timplanen inom Idrott och hälsa. Syftet med studien är att undersöka hur idrottslärare i år sju till nio i Stockholm upplever att den nya timplanen från hösten 2019 påverkar deras idrottsundervisning samt arbetsbelastning. Vi önskar därför genomföra intervjuer med dig som idrottslärare i år sju till nio som uppskattas ta cirka 30–45 minuter. Alla intervjuer kommer att spelas in och transkriberas. Deltagandet är helt anonymt och frivilligt och ni kan avbryta intervjuer när som helst. Vi är mycket tacksamma för er medverkan och vi ser verkligen fram emot att höra från er!

Vi är väldigt flexibla med intervjutider och kan självklart komma ut till er när det passar er.

Informationen som du ger oss på intervjun kommer endast vara tillgänglig för oss. Ni kommer vara anonyma när vi redovisar våra resultat för handledare och klasskamrater på Gymnastik- och idrottshögskolan. När uppsatsen är godkänd och klar kommer den att läggas upp på DiVa-portal. Inspelningen från intervjun kommer därefter att raderas. Önskas en kopia av uppsatsen eller transkriberingen är det bara att meddela oss.

Vänligen bekräfta att ni sett mejlet och vi ser fram emot att höra från er!

Har ni några frågor kring studien är du välkommen att höra av dig till oss.

Ha en trevlig dag!

Mvh

Victor och Ludwig

Samtyckesblankett

Från och med första juli 2019 har en ny timplan i Idrott och Hälsa för årskurs 6–9 införts i den svenska skolan. Vi vill med ditt samtycke intervjua dig kring dessa förändringar. Du bestämmer själv vilken information du vill dela med dig av.

- Jag har skriftligen informerats om studien och samtycker till att delta.
- Jag är medveten om att mitt deltagande är helt frivilligt och att jag kan avbryta mitt deltagande i studien utan att ange något skäl.
- Du intervjuas i cirka 30–45 minuter vilket kommer spelas in och transkriberas
- Du har möjlighet att få ta del av transkribering och uppsatsen ifall du så önskar
- Allt material kommer att sparas av oss och behandlas helt konfidentiellt
- Min underskrift nedan betyder att jag väljer att delta i studien och godkänner att Gymnastik och idrottshögskolan, GIH behandlar mina personuppgifter i enlighet med gällande dataskyddslagstiftning och lämnad information.

.....

Underskrift

.....

Namnförtydligande

.....

Ort och datum

Litteratursökning

Syfte och frågeställningar

Syftet med studien var att undersöka hur idrottslärare i årskurs 7–9 i Stockholm upplevt att den nya timplanen från hösten 2019 påverkat samt kan komma att påverka deras idrottsundervisning och arbetsbelastning. För att besvara vårt syfte använde vi oss av tre frågeställningar:

På vilket sätt upplever idrottslärare i årskurs 7–9 att den nya timplanen påverkar deras idrottsundervisning?

På vilket sätt upplever idrottslärare i årskurs 7–9 att deras arbetsbelastning har förändrats sedan den nya timplanen infördes?

Hur tror idrottslärare i årskurs 7–9 att deras arbetssituation kommer att se ut när timplanen är fullt implementerad

Sökord

<i>Ämnesord och synonymer svenska</i>	<i>Ämnesord och synonymer engelska</i>
<i>timplan, idrott och hälsa, ramfaktorer</i>	<i>School, schedule, Sweden, physical, education, teachers, workload, timetable, curriculum, increased, time, allocation, burnout, workload, extra, frame, factors, ramfaktorer, health, work, quality, planning, together, instructions, lost, gap, change, organizational, control, barriers, facility, students, profession, stress, lack, resources, materials</i>

Databaser

<i>Databaser och andra källor</i>	<i>Sökkombination</i>
<i>Google Scholar</i>	<i>Extra time PE Physical education time allocation Physical education longer or more lessons? Implementing more PE curriculum Burnout PE teachers Workload PE teachers Planning time PE teachers Frame factors PE teachers Extra PE in school Barriers for PE teachers Schedule between PE classes</i>

Kommentarer

Det var svårt att hitta något om en timplansförändring i svensk skola där andra lärare hade kommenterat deras åsikt kring förändringen. Det var även svårt att hitta relevant data i svensk skola kring ramfaktorer som påverkade idrottsundervisningen. Den databas vi fann fungerade bäst var Google Scholar för internationell och svensk litteratur.